

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra psychologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Šikana pohledem internetových stránek
Bullying as a phenomenon represented on websites

Magdaléna Pánková

Vedoucí práce: PhDr. Ida Viktorová, PhD.

Studijní program: Psychologie

Studijní obor: Psychologie s rozšířením o speciální pedagogiku

2021

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Šikana pohledem internetových stránek potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 12. 4. 2021

Touto cestou bych ráda poděkovala své vedoucí bakalářské práce PhDr. Idě Viktorové, Ph.D. za její odborné vedení, cenné rady a čas, které mé práci věnovala, dále také své rodině za podporu v průběhu celého studia.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zaměřila na obraz šikany prezentovaný na internetových stránkách. Cílem bylo zjistit, jaké informace jsou o šikaně na webových stránkách podávány, jakou podobu mají tyto weby orientované právě na problematiku šikany, kdo takové stránky zřizuje, na jakou cílovou skupinu uživatelů míří a jak naplňují svou poradenskou funkci. Teoretická část obsahuje jednak fenomén internetu, jeho funkce, nárůst uživatelů vyhledávající informace na tomto rozhraní v posledních letech, faktory důvěryhodnosti informací prezentovaných v tomto prostředí z hlediska návštěvníků i webových stránek samotných, internetové poradenství a celkově vliv internetu na každodenní život v naší společnosti. Dále teoretická východiska zahrnují vymezení šikany, základní klasifikace, strategie proti šikaně pro školy, oběti šikany a roli rodičů v jejím procesu, což umožňuje určit validitu informací právě v kontrastu informací podávaných na internetových stránkách. V empirické části byly kvalitativně analyzovány dvě webové stránky, které se celkově věnují problematice šikany. Oba weby, ačkoliv se zabývají totožným tématem, využívají odlišných prostředků propagace a volí různé cesty k naplnění vytyčených cílů. V rámci analýzy došlo k vytvoření osmi kategorií a tří subkategorií, díky nimž bylo možno weby podrobněji analyzovat a zároveň komparovat. Ukázalo se, že internetové stránky svým obsahem nesměřují k samotným obětem šikany a celkově poradenská složka je spíše upozaděna.

KLÍČOVÁ SLOVA

internet, šikana, prevence, oběť

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on the topic of bullying represented on the websites. The goal was to find out what sorts of information is provided about bullying on the websites, how these websites focused on the issue of bullying look like, who are the creators of these sites, who is the target group, and how they fulfill their advisory function. The theoretical part includes the phenomenon of the Internet – its functions, users looking for some information on this interface, factors of credibility of information presented on the Internet, Internet Advice Sites, and overall effects of the Internet on everyday life in our society. Furthermore, the theoretical background includes the definition of bullying, basic classification, anti-bullying strategy for schools, victims of bullying, and the role of parents in process of bullying, which permits determining the validity of information in contrast to the information provided on the websites. In the empirical part, two websites that focus on the issue of bullying were qualitatively analyzed. Both websites, although dealing with the same topic, use different kinds of promotion and choose different ways to achieve the set goals. As part of the analysis, eight categories and three subcategories were created, thanks to which we can analyze in more detail and compare at the same time. It turned out that the websites did not target the victims of bullying at all. Also, the counseling component was overall overshadowed.

KEYWORDS

bullying, internet, prevention, victim

Obsah

Úvod.....	8
1 Funkce internetu a jeho vliv na společnost.....	9
1.1 Vyhledávání informací na internetu	9
1.2 Poradenství prostřednictvím internetu	10
1.3 Hodnocení informačních zdrojů na internetu.....	12
1.4 Faktory důvěryhodnosti informací na internetu.....	12
1.5 Rodiče na internetu	14
1.6 Vliv celebrit na internetu	15
2 Šikana.....	17
2.1 Druhy šikany	17
2.2 Formy šikany	18
2.3 Stádia šikany	19
2.4 Kyberšikana	19
2.5 Strategie proti šikaně pro školy	19
2.6 Role rodiče v procesu šikany	21
2.7 Oběti šikany	23
3 Design výzkumu	25
3.1 Popis a zpracování dat	25
3.2 Uvedení do prostředí obou webů	25
3.2.1 Minimalizace šikany	25
3.2.2 Stop šikaně.....	27
3.3 Výzkumný vzorek.....	29
3.4 Představení kategorií.....	29
3.4.1 Zřizovatelé webových stránek	29
3.4.2 Formální stránka	30

3.4.3	Cíle.....	33
3.4.4	Prostředky propagace.....	35
3.4.5	FAQ (nejčastější dotazy a odpovědi).....	37
3.4.6	Informace o šikaně.....	41
3.4.7	Poradna	45
3.4.8	Uživatelé	46
3.5	Specifické rubriky na jednotlivých webech.....	48
3.5.1	Subkategorie Reference	48
3.5.2	Subkategorie Blog.....	49
3.5.3	Subkategorie Kyberšikana	50
4	Výsledky a diskuse	53
	Závěr	56
	Seznam použitých informačních zdrojů	58

Úvod

Internet hraje roli v životech nás všech a obzvlášť v současné době pandemie, kdy se většina našich kontaktů a interakcí přesunula spíše do online prostředí. Internet nám slouží právě jako prostředník pro práci, studium i zábavu. Přímé kontakty a setkávání se omezilo na minimum, přesto internet pomáhá odbourávat nemalé bariéry, sdílet na dálku a zároveň zprostředkovává informace napříč všemi odvětvími.

Každý z nás se dostal do situace, kdy si nevěděl rady a jako nejrychlejší a nejsnazší možnost zvolil za svého poradce Google, proč taky ne, stačí pár klíčových slov a už se před vámi rozprostírá tisíce příspěvků, článků, diskusí a webů, které během pár vteřin nabízejí odpovědi a zaručené rady na všechny otázky a problémy. K hlubšímu poznání stačí jen klikat.

Na internet může však dnes přispívat téměř každý, založit si blog či webovou stránku není nijak složité, obsah se stále rozrůstá a prostupuje nespočty témat. Jenže co člověk to jiný názor, jiné pohledy a odlišné zdroje. Jak se tedy orientovat v informacích na internetu? Je nutné si zprávy z internetu ověřovat nebo co je psané to je dané?

A na koho se obrátit, když problém má vážnější charakter, dosavadní aktéři situaci neřeší a někdo přitom trpí? Jaké odpovědi nabízí internet na problematiku šikany pro všechny její účastníky? Přináší vhodné informace a online poradenství, které pomůže uživatelům i v offline světě?

S nárůstem dostupnosti nových technologií se zároveň mění i podoba a rozsah šikany. Oběť šikanování pak může být vystavována neustálému tlaku kdykoliv a kdekoliv, kdy snadno nabude dojmu, že nemá kam utéct. Mohl by pak právě totožný kyberprostor posloužit k vyřešení problému, může se oběť svěřit anonymně bez ostychu někomu, kdo nasměruje další kroky vhodným směrem a tím ukončí trápení?

Moje bakalářská práce zpracovává tematiku informací a poradenských služeb v prostředí internetu v kontextu problematiky šikany. Konkrétně zde podrobně analyzuji dvě webové stránky, které zastřešují fenomén šikany, tedy aspoň na oko. Jak svoji funkci naplňují, představím v následujících řádcích.

1 Funkce internetu a jeho vliv na společnost

Vzhledem k faktu, že tato práce propojuje téma šikany a prostředí internetu, budou tyto dva fenomény tvořit stěžejní kapitoly teoretické části v odpovídajícím kontextu celkové práce. Nejprve se zaměřím na tematiku internetu, jeho využití k vyhledávání informací a poradenství spolu s důvěryhodností informací prezentovaných na webových stránkách.

S rozšířením internetu se zároveň také rozrůstá jeho vliv na společnost a plní v rámci ní mnoho úloh. Funguje jako informační médium s těmi nejaktuálnějšími informacemi přístupnými v multimediální formě. Slouží také jako komunikační platforma, kdy zprostředkovává lidem z celého světa kontakt v reálném čase, což nastoluje nové pracovní podmínky a odstraňuje zeměpisné překážky. Čím dál více se také rozšiřuje role internetu jako reklamního a marketingového média, a to především díky svému globálnímu rozsahu a možnosti zpětné vazby. Poslední důležitou funkci plní ve formě obchodního média, které vytváří možnosti obchodu a spolupráci pro firmy a jednotlivce v globálním měřítku. (Makulová, 2002)

Mezi přínosy internetu společnosti patří např. vyšší výběr služeb a zábavy, podpora vzdělávání a profesní flexibility, nové možnosti na uplatnění tvořivých lidí, efektivnější spojení výrobců a poskytovatelů služeb a zvýšení konkurenceschopnosti. Společnost s široko dostupnými kvalitními informacemi zdokonaluje individuální schopnosti jejích obyvatel a zlepšuje kvalitu jejich života. (Makulová, 2002)

1.1 Vyhledávání informací na internetu

Tato práce se zaměřuje na šikanu v prostředí internetu, respektive její podoby na informačních webech. V dnešní době se čím dál více rozmáhá používání internetu napříč všemi generacemi. Právě v prostředí internetu trávíme čím dál více času, když něco nevíme, zvolíme nejrychlejší možnou cestu – zeptáme se Googlu.

Většina výzkumů ukazuje, že uživatelé nejčastěji formulují svoje požadavky pouze na základě jednoho slova a nevyužívají možnosti podrobnějších vyhledávacích nástrojů. (Makulová, 2002)

Švédští autoři se zabývali otázkou, jak rodiče používají internet k hledání informací a podpory ohledně dětí, zdraví a rodinného života. Výzkum ukázal, že většina rodičů hledá informace i sociální podporu na internetu především z důvodu oslabení zkušeností a

podpory od jejich vlastních rodičů, příbuzných a přátel. Nejaktivnější ve vyhledávání informací v prostředí internetu se ukázaly být matky ze střední třídy ve věku třicet až třicet pět let. Respondenti mezi výhody užívání internetu řadili především možnost oslovit širší publikum, lepší přístup k organizacím bez zvýšení jejich vlastních nákladů, možnost anonymního kontaktu s profesionály a nasycení vnímané potřeby informací kdykoliv. (Plantin & Daneback, 2009)

Jiná australská studie se zaměřila na vyhledávání informací na internetu týkající se rodičovství. Devadesát pět procent rodičů uvedlo, že se na internet připojují každý den. Přes padesát procent respondentů odpovědělo, že na internetu tráví více než deset hodin týdně. Necelých šedesát pět procent rodičů čerpají informace z rodičovských webů. Skoro polovina respondentů přiznali, že využívají sociální sítě k vyhledávání informací týkající se rodičovství. Výsledky studie naznačují, že využití internetu pro rodičovské rady je velmi časté i mezi těmi, kteří se k němu obecně připojují méně často. (Baker, Sanders, & Morawska, 2016)

Další švédská studie se pak zabývala hledáním informací na internetu ze strany teenagerů. Všichni k vyhledávání informací používali vyhledavač Google. Kritické myšlení ve formě potvrzování informací z více zdrojů se ukázalo u menšího počtu respondentů, více se řídili intuitivní důvěryhodností daného média a vlastními názory. (Enochsson, 2018).

Vyhledávání na internetu tedy vstupuje do života všech generací. Rodiče i jejich děti mají tendence při hledání odpovědí nejčastěji hledat informace právě tam. Vyhledávání pak nejčastěji probíhá na platformě Google zadáním jediného klíčového slova.

1.2 Poradenství prostřednictvím internetu

První krok tedy směřuje k vyhledávání informací, někdy však informace nestačí a uživatel potřebuje konkrétní radu na míru. K těmto účelům slouží právě internetové poradenství. Webové stránky, kterými se v této práci zabývám poskytují i poradenství v prostředí internetu. V této části podrobněji představím internetové poradenství, jeho principy a důvody zvyšující se preference v dnešní společnosti.

Internetovým poradenstvím se rozumí „*poradenská služba klientům, kteří se ocitli v situaci, pro jejíž řešení vyhledávají pomoc odborníků prostřednictvím internetu a*

zároveň nechtějí, nebo nemohou komunikovat s odborníkem pomocí telefonu, nebo osobně.“ (Horská, Lásková, & Ptáček, s.33, 2010)

Výhoda internetového poradenství spočívá především v jeho přístupnosti. Již v roce 2010 činil počet aktivních uživatelů internetu pět set miliónů. Internet se postupem času stává médiem přístupným všem generacím. Internetové poradenství odstraňuje časové, geografické i psychologické bariéry. (Horská, Lásková, & Ptáček, 2010)

Další benefit vyplývá z finanční dostupnosti, kdy poradenství je poskytováno zdarma především prostřednictvím linek důvěry a neziskových organizací. Princip anonymity v prostředí internetu také zesiluje celkovou atraktivitu online poradenství. E-mailové poradenství zároveň poskytuje možnost vše důkladně promyslet po libovolně dlouhou dobu. Často se jedná o první kontakt, který funguje jako brána pro další působení odborníků již v reálném světě. (Horská, Lásková, & Ptáček, 2010)

E-mail forma poradenství, kterou zprostředkovávají oba analyzované weby, využívá komunikaci přes e-mail. Klient zformuluje dotaz a internetová poradna do určité doby na tento dotaz zareaguje, komunikace probíhá tzv. offline. Jedná se o nejrozšířenější formu internetového poradenství. Výhody tkví v jeho jednoduchosti, nejčastěji tuto formu využívají zaneprázdnění klienti i ti, kteří rádi píšou. Míra anonymity v tomto případě závisí na potřebách klienta, kdy je možné si zřídit novou e-mailovou schránku pod jiným jménem sloužící pouze pro potřeby internetového poradenství. (Horská, Lásková, & Ptáček, 2010)

Mezi zásadní principy internetového poradenství patří anonymita, kdy její míru si volí klient sám. Dále sem řadíme nezávaznost, ve smyslu dobrovolnosti a absenci nutnosti jakýkoliv vstupních údajů. Bezpečí tvoří také významnou složku poradenství v internetovém prostoru, kdy forma této komunikace by pro klienta neměla být ohrožující. Princip trvanlivosti spočívá v možnosti opakovanému vracení se k textu ze strany poradce i klienta. (Horská, Lásková, & Ptáček, 2010)

Za internetovou poradnu lze považovat organizaci nebo provozní jednotku sociálních služeb, která v praxi v závislosti na vymezených cílech poskytuje službu aktivního internetového poradenství jako sociální službu. Není vhodné, pokud jako internetová poradna působí instituce, jež se na tuto činnost nespécializuje nebo pro ni není jednou z klíčových organizovaných prvků. (Horská, Lásková, & Ptáček, 2010)

Internetová poradna je pak vymezena základními parametry, mezi které patří: poradna jako jedna z hlavních činností, tým pracovníků určen k odpovídání na dotazy v ohraničeném čase, etický kodex internetového poradenství, prostředí by mělo mít povahu poradenského pracoviště s vyškolenými pracovníky pro tuto službu. (Horská, Lásková, & Ptáček, 2010)

1.3 Hodnocení informačních zdrojů na internetu

V rámci mé práce se zabývám podáváním informací v prostředí internetu, z tohoto důvodu je vhodné představit, na co se zaměřit při hodnocení elektronických informačních zdrojů. Vzhledem k faktu, že internet je demokratické prostředí, kde každý může přidávat a vytvářet obsah, přichází nutnost se rozhodnout, zda jsou dané informace spolehlivé, užitečné a naplňují naše očekávání. Makulová ve své publikaci uvádí okruhy otázek na které je třeba hledat odpovědi.

V první řadě Makulová doporučuje se zaměřit na autora, pokud se jedná o instituce, je možné na stránkách dohledat adresu, poslání a jejich cíle, nachází se jména autorů nebo dané instituce v dalších publikacích? (Makulová, 2002)

Další okruh se týká struktury informačního zdroje, zde je žádoucí si všimnout především celkového rozčlenění webu a zároveň i formálních prvků. Píše především o adekvátním grafickém designu, správném pravopisu, platných odkazech na zdroje a citace, způsobu navigace a srozumitelných možnostech vyhledávání. (Makulová, 2002)

Samotný obsah informačního zdroje pak tvoří další okruh, na který je třeba se zaměřit. Zde klade důraz hlavně na cílovou skupinu stránky, zda obsah webu naplňuje avizované primární cíle, jaké informace uvádí v porovnání s dalšími relevantními zdroji a jestli obsahuje recenze a hodnocení. (Makulová, 2002)

Poslední okruh se pak týká aktualizace stránek, data vytvoření a aktuálnosti platnosti informací. (Makulová, 2002) Všechny zmíněné okruhy budou blíže analyzovány přímo v kontextu dvou vybraných webových stránkách v empirické části této práce.

1.4 Faktory důvěryhodnosti informací na internetu

Obě internetové stránky, které dále podrobuji hlubší analýze nabízí informace a poradenství v prostředí internetu. V dnešní době není těžké založit blog nebo web, vyvstává tedy otázka na základě, čeho uživatel důvěřuje webům a jaké faktory se podílí

na důvěryhodnosti webů, ze kterých může uživatel čerpat validní informace. Americká empirická studie, kterou dále blíže představím, se zabývala právě faktory důvěryhodnosti, které hrají roli na stránkách nabízející rady.

Tato studie se věnuje především méně známým webům a prodejcům, se kterými uživatelé nemají předchozí zkušenosti. Autoři uvádějí, že je těžší vzbudit důvěru v prostředí internetu než přímým kontaktem. Uživatelé jsou také spolu s rozvojem technologií náročnější a mají komplexnější představu o vhodné podobě webů. Důvěryhodností informací se v kontextu této studie rozumí míra, do jaké člověk vnímá informace jako pravdivé, věrohodné a věcné. (McKnight & Kacmar, 2006)

Ke zjištění, jak je důvěryhodnost budována již od začátku, se výzkum zaměřil na dva hlavní typy faktorů – individuální dispozice uživatele a počáteční dojmy uživatele ze stránky. Když se uživatel poprvé setká s webovou stránkou první dojem a jeho osobní charakteristiky hrají důležitou roli ve vnímání důvěryhodnosti uvedených rad. (McKnight & Kacmar, 2006)

Víra v lidstvo tvoří jeden z aspektů dispozic uživatelů, což znamená předpoklad, že ostatní lidé jsou v globálu spolehliví a mají dobré úmysly. Zrcadlový protiklad pak tvoří nedůvěra v lidstvo, tedy předpoklad, že lidé jsou obecně nespolehliví. Mezi další aspekty hrající roli z hlediska dispozic uživatele autoři zařazují sklon k riziku, tedy osobní tendenci k podstupování rizik, čím víc je člověk ochoten riskovat, tím snáze by měl uvěřit informacím z neznámých zdrojů. Další aspekty dispozic uživatelů se pak spíše týkají technologií. Konkrétně sem zařazují internetovou úzkost, kterou definují jako tendenci být při užívání internetu nervózní či napjatý. V protikladu této dispozice pak stojí důvěra v technologie, kterou se obecně myslí pozitivní přesvědčení o obecných technologiích se zaměřením především na atribut funkčnosti technologie. (McKnight & Kacmar, 2006)

První dojmy jsou silným ukazatelem důvěryhodnosti webu, vnímaná důvěryhodnost je založena spíše na emocionálních pocitech než na racionální logice a je ovlivněna především vzhledem. Autoři specifikují čtyři konkrétní první dojmy hrající roli v důvěryhodnosti informací – ochota prozkoumat web, vnímaná pověst, důvěra a nedůvěra ve webové stránky. (McKnight & Kacmar, 2006)

Z předchozí studie z roku 1998 vyplynulo, že uživatelé vnímají informace na internetu stejně validně jako informace z rádia, televize nebo novin. V této studii, která byla

publikována v roce 2006 se prokázalo častější zastoupení kritického postoje především z důvodu větší skepse a nedůvěry v lidstvo. Ukázalo se, že uživatelé, jež hledali informace spíše zábavného charakteru vynaložili menší úsilí na ověření informací v porovnání s uživateli, kteří vyhledávali zprávy a referenční informace. (McKnight & Kacmar, 2006)

Empirické důkazy ukazují, že důvěra předpovídá ochotu řídit se radami na webu. Víra v lidstvo a internetová úzkost však ukázaly, že nijak významně nesouvisí s důvěryhodností informací na internetu. Naopak nedůvěra v lidstvo, sklon k riziku a důvěra v technologie byly významnými prediktory důvěryhodnosti rad na internetu z hlediska osobních dispozic uživatelů. (McKnight & Kacmar, 2006)

Pro účely mojí bakalářské práce mají význam především zjištění, která ukazují, že důležitější proměnnou byla nedůvěra v lidstvo, proto by tvůrci webových stránek pro snížení rizik měli dbát především na ochranu osobních údajů, poskytování mechanismů zpětné vazby, přijímání odpovědí, minimalizování obav ohledně bezpečnosti a rizik a zprostředkovávání důvěryhodných informací i z jinak dostupných zdrojů. Studie ukazuje, že na důvěryhodnost počátečních informací mají vliv především tři dispozice z hlediska uživatele – nedůvěra v lidstvo, důvěra v technologie a sklon k riziku. Mezi důležité aspekty z pohledu utváření prvního dojmu důvěryhodnosti stránek patří vnímaná pověst, prvotní důvěra ve web a ochota dále prozkoumávat web. (McKnight & Kacmar, 2006)

1.5 Rodiče na internetu

Obě dále analyzované webové stránky míří svým obsahem na rodiče dětí, z tohoto důvodu se blíže podíváme na chování rodičů na internetu, k čemu a z jakých důvodů ho využívají, případně co nejčastěji hledají.

Studie švédských autorů publikovaná v *BMC Family Practice*, jež jsem v krátkosti představila v kapitole „Vyhledávání na internetu“ se podrobněji zabývala motivy a potřebami, které rodiče vedou k používání internetu jako zdroje informací. Uvádějí, že dříve se matky obracely na své vlastní matky, když potřebovaly radu v jejich nové rodičovské roli, jenže se zvyšující se mobilitou populace se blízká podpora matek stává komplikovanou. Matky se tak staly izolovanější a ztratily každodenní oporu od svých rodin a blízkých vztahů. Mnoho žen také zdůrazňuje další problém související s moderní dobou a rychlým tempem společnosti, kdy se rady od jejich vlastních matek či starších

příbuzných staly zastaralými a jsou tak nuceny důvěřovat nejnovějším informacím odborníků. Nejedná se však jen o touhu po faktech a informacích, ale i o zájem o rady podložené zkušenostmi. (Plantin & Daneback, 2009)

Typický demografický profil rodiče používající internet je profil mladé bílé ženy ze střední třídy, která používá internet především k vyhledávání zdravotních informací a návštěvě rodičovských webů. Ženy jsou více aktivní na internetu ve vyhledávání informací související s rodičovstvím v porovnání s muži. Většina rodičů volí internet jako svůj první referenční zdroj informací. Mladší rodiče jsou více zvyklí na každodenní používání internetu v porovnání se staršími rodiči. (Plantin & Daneback, 2009)

Mnoho rodičů bývá skeptických ohledně důvěryhodností informací na internetu. Při zkoumání kvality zdrojů rodiče obvykle odvozují motiv daných webových stránek, dále zjišťují, zda se jedná o důvěryhodnou organizaci, která stojí za autorstvím webu, má srozumitelný jazyk a dobré odkazy. Pokud jsou nalezené informace potvrzeny několika dalšími weby, kvalita a platnost informací se zvyšuje. Ovšem pozorovací studie ukázala, že uživatelé nejčastěji opomíjejí rubriku „O nás“ a nezabývají se příliš konkrétními motivy webů. (Plantin & Daneback, 2009)

1.6 Vliv celebrit na internetu

Jedna z analyzovaných webových stránek využívá ke společenské osvětě proti šikaně tváře známých osobností – herců, umělců, zpěváků nebo sportovců. V této kapitole bych se ráda zaměřila na roli slavných osobností ve vztahu k mladým adolescentům.

Americká studie se věnovala celebritám a jejich přístupem k šikaně konkrétně na platformě Twitteru. Není neobvyklé, že teenageři, kteří jsou podrobena šikaně se svěřují právě přes sociální sítě často i slavným osobnostem. Sociální sítě v tomto případě zastávají funkci sdílení a naplnění potřeb. V tomto prostředí se také hromadí nejčastěji zprávy o konkrétních případech šikany. Ukazuje se, že celebrity ovlivňují svým přístupem pohled na šikanu v naší společnosti. (Resnik, Bellmore, Xu, & Zhu, 2016)

Uživatelé vnímají celebrity jako tyrany, oběti nebo potenciální obhájce proti šikaně. Sociální sítě se ukázaly jako potenciálně vhodný prostor pro podporu v oblasti šikany. Mladší celebrity častěji hrály roli důvěrníků, kdy oběti šikany, které hledají způsob, jak se vyrovnat s jejich negativní zkušeností, označují celebrity jako důvěrníka, a proto jim

svěřují jejich příběh šikanování jako jeden ze způsobů řešení situace. Celebrity tak svým postojem k šikaně mohou fungovat jako vhodné vzory, které se přes svůj dosah na sociálních sítích řeší problematiku šikany ve veřejném prostoru. (Resnik, Bellmore, Xu, & Zhu, 2016)

Zjištění naznačují, že celebrity často poskytují adolescentům sekundární skupinu „pseudo přátel“ během doby zvyšující se autonomie od rodičů. Intenzivní osobní zájem o celebrity nejlépe naznačuje nízkou úroveň jistoty a blízkosti. Díky rostoucímu používání internetu a sociálních sítí se zvyšuje důležitost popkultury a vliv celebrit v životě mladých lidí. Mediální postavy tak mohou v adolescenci působit jako vzory. Více než polovina respondentů také uvedlo, že jejich idolové je pozitivně ovlivnili nejčastěji ve formě volnočasových aktivit jako kreativní psaní, sport nebo komunitní práce. (Giles & Maltby, 2004)

2 Šikana

Vzhledem k faktu, že šikana je stěžejním tématem této bakalářské práce, nastíním zde definice a klasifikace šikany, jež prezentují autoři, kteří se touto problematikou zabývají, což nám pomůže lépe nahlédnout do platnosti informací, které prezentují weby na svých stránkách.

S pojmem šikana ve vědeckém pojetí, jak ho známe dnes, přišel norský psycholog Dan Olweus v sedmdesátých letech minulého století. Zajímal se především o agresivitu mezi dětmi ve školním prostředí a jako první provedl systematickou studii na toto téma. Vytvořil metodologický postup k zjišťování výskytu šikany na školách spolu s intervenčním a preventivním programem. Jeho přístup byl postupně převzat v dalších evropských zemích. Do české odborné literatury uvedl Olweusovo pojetí šikany Pavel Říčan. (Janošová, Kollerová, Zábrodská, Kressa, & Dědová, 2016)

Šikanou je v současné době označováno dlouhodobé a opakované ubližování, jehož se dopouští jedinec či skupina a je namířeno proti jinému jedinci nebo skupině, kteří se nemohou bránit a dochází k němu i přes nesouhlas ze strany oběti. Důležitou roli také hraje vzájemné postavení agresora a oběti, kdy v případě šikany se většinou pohybují hierarchicky na stejných pozicích – studenti, žáci, kolegové v práci. Rozdíl mezi šikanou a šikádlením pak spočívá především v zábavě, kdy v případě šikádlení se baví obě zúčastněné strany a dané chování nikomu neubližuje. (Říčan & Jánošová, 2010)

V rámci konkrétního chování šikany lze rozlišit přímou a nepřímou šikanu. Do přímé šikany se řadí jakékoliv fyzické násilí, braní věcí nebo slovní útoky. V případě nepřímé šikany se pak jedná především o izolaci jedince, kdy dochází k ignoraci a vyčlenění z kolektivu, někdy bývá také označována jako šikana psychická. (Říčan & Jánošová, 2010)

Moderní definice šikany obecně akcentuje asymetrický vztah moci mezi agresorem a obětí, dále specifikuje typy násilí, které nemusí být pouze fyzické, ale i psychické, kdy násilí není iniciováno ze strany oběti. (Postigo, González, Montoya, & Ordóñez, 2013)

2.1 Druhy šikany

Kolář rozděluje projevy šikanování podle tří dimenzí – přímé a nepřímé, fyzické a verbální, aktivní a pasivní. Vzájemnou kombinací těchto dimenzí vzniká osm druhů

šikanování. V rámci těchto druhů vytyčuje konkrétní jednání, která se mohou objevovat. (Kolář, 2011)

Fyzické aktivní přímé šikanování se projevuje útoky, mezi které spadá např. kopání, škracení nebo fackování. V případě fyzické aktivní nepřímé šikany jsou fyzické útoky na oběť nebo její věci realizovány skrze prostředníka. Pro fyzické pasivní přímé šikanování je pak typické fyzické bránění k dosažení cílů oběti. Projevy fyzické pasivní nepřímé šikany se mohou nést v duchu odmítání požadavků oběti (např. nedovolí oběti opustit třídu). (Kolář, 2011)

Pro verbální aktivní přímou šikanu jsou typické nadávky a zesměšňování. Verbální aktivní nepřímé šikanování se projevuje šířením pomluv nebo symbolickou agresí ve formě básniček či kreseb. V případě verbálního pasivního přímého šikanování agresori neodpovídají na otázky nebo pozdravy. Projevy verbální pasivní nepřímé šikany pak spočívají v nezastání se oběti ze strany spolužáků, pokud je neprávem obviněna za činy, za jimiž stojí agresori. (Kolář, 2011) Tato konkrétní klasifikace se shoduje s informacemi uvedenými na jednom z webů.

2.2 Formy šikany

Kolář dále ve své knize prezentuje základní formy šikany, což má znázorňovat celkový vnější obraz šikany. Tato klasifikace podle něj napomáhá k lepšímu pochopení a nastavení vhodné intervence. Rozlišuje tedy pět forem šikany – podle typu agrese (prostředků týrání), podle věku a typu školy, z genderového hlediska, podle různého řízení škol a podle speciálních vzdělávacích potřeb aktérů. (Kolář, 2011)

První forma v sobě nese fyzickou, psychickou šikanu i kyberšikanu. Šikana podle věku a typu instituce rozlišuje věkové rozlišení zúčastněných v závislosti na typu zařízení, které navštěvují, zda se jedná o učně nebo třeba šikanu na prvním stupni. Genderové hledisko pak zohledňuje, proti komu je šikana namířena, zda probíhá mezi dívkami, nebo genderové skupiny směřují proti sobě. Čtvrtá forma se zabývá vzdělávací politikou školy, resp. jaký typ vedení škola zastává a jaké postihy ukládá v souvislosti s nedodržením školního řádu, zda razí autoritativní přístup s pevnou hierarchií, či zastává spíše demokratický postoj. Poslední forma se pak zaměřuje na to, proti komu je šikana namířena, zda se jedná o šikanu žáků s určitým znevýhodněním a případně s jakým. (Kolář, 2011) Shodnou klasifikaci uvádí druhý z webů.

2.3 Stádia šikany

Oba weby na svých stránkách také uvádí totožná stádia šikany, které jsou též dohledatelné v publikacích doktora Koláře. Kolář stádia šikany uvádí u sociálně-psychologického pohledu na šikanu, který chápe tuto problematiku jako onemocnění celé skupiny, kdy se šikana vždy odehrává v kontextu vztahů ve skupině. Jednotlivá stádia se liší především způsobem zásahu, který je potřeba v daný okamžik aplikovat. (Kolář, 2011)

Kolář akcentuje zákonitý vývoj šikany na základě vnitřní dynamiky, kdy v prvním stádiu dochází ke zrodu ostrakismu, tedy vyčlenění jednotlivých členů. Druhé stádium je pak typické přitvrzováním manipulace a počátky fyzické agrese. Třetí stádium se projevuje vznikem jádra agresorů a dochází zde ke klíčovému momentu, kdy toto jádro čím dál více ovlivňuje celou skupinu a směřuje k jejímu ovládnutí. Čtvrté stádium je charakterizováno posunem normy – většina skupiny již akceptuje normy agresorů. V pátém stádiu jsou již normy přijímány všemi členy skupiny a hierarchie je jasně rozdělena na otrokáře a otroky, této fázi se také říká dokonalá šikana. (Kolář, 2011)

2.4 Kyberšikana

S nárůstem moderních technologií se kyberšikana stává stále rozšířenějším jevem a také oba weby na tento fenomén reagují právě zprostředkováváním informací o tomto jevu.

Kolář popisuje kyberšikanu jako formu psychické šikany, kdy násilné chování je zprostředkováno především prostřednictvím moderních komunikačních prostředků. Jedná se o úmyslné obvykle opakované psychické týrání za použití mobilu či internetu. Akcentuje rozlišení mezi příbuznými jevy, kterými jsou fenomény jako cyberstalking nebo cyber grooming. Kolář dále zmiňuje vlastní zkušenost s častým propojením školní šikany probíhající v reálném prostředí s šikanou v kyberprostoru, kde zůstává zachováno postavení rolí. (Kolář, 2011)

2.5 Strategie proti šikaně pro školy

Obě webové stránky, jež jsou předmětem této práce se zaměřují na problematiku šikany především ve školním prostředí. Nabízí programy, semináře a akce právě pro školy, které by měly vyústit v minimalizaci šikany mezi žáky. V této kapitole se zaměřím na vhodné strategie k redukci šikany právě pro školy, které uvádějí autoři, jež se na oblast této problematiky zaměřují.

Škola a vztahy v ní utvářejí živou strukturu, kde na sebe navzájem působí síly různých skupin, každá usiluje o co největší vliv v rámci celku. Hlavní skupiny tvoří sbor pedagogů, žáci a jejich rodiče. V každé třídě existuje opoziční skupina vůči škole, která se snaží získat co nejlepší výsledky všemi možnými cestami. (Říčan, 1995)

Škála opatření řešící šikanu je velice pestrá. Bendl ve své knize výrazněji neodděluje preventivní a represivní opatření, neboť tvrdí, že dobře cílená represe může zároveň fungovat jako účinná prevence. Zároveň však uvádí analogii i s jinými onemocněními, kdy je lehčí jim předcházet, než je posléze odstraňovat. (Bendl, 2003)

Říčan uvádí, že prevence je nutná na místech, kde nebyla prozatím šikana zpozorována i tam, kde k ní došlo a byla uplatněna opatření k nápravě. Opatření vůči šikaně by pak měla směřovat k zásadám, které všeobecně prospívají duševnímu i mravnímu vývoji žáků a pomáhají upevňovat zdravé vztahy. (Říčan, 1995)

Kolář ve své publikaci varuje před jednoduchými a návodnými postupy od Olweuse, na které v našem prostředí navázal profesor Říčan a mohou podle něj v určitých případech více ublížit než pomoci. Správnou cestu v řešení šikany vidí ve třech krocích pomoci – rozpoznání přítomnosti šikany, důkladné zmapování situace a promyšlené alternativní léčbě. (Kolář, 2011)

Důležité pro funkční uplatnění programu proti šikaně je demokratické prostředí opírající se o morálku lásky, samo o sobě však toto prostředí neznamená zaručenou nepřítomnost šikany, z tohoto důvodu je třeba do školy začlenit speciální program proti šikanování. Lze tedy říct, že kombinace přátelského prostředí spolu se speciálním programem cíleným proti šikaně nejvíce pomáhají k redukci šikany. (Kolář, 2011)

Kolář největší naději v zastavení šikany vidí v intervencích na školách, coby formy ucelené prevence. Prevencí však nemíní pouze předcházení šikanování, ale i vhodné řešení na všech úrovních vývoje tohoto problému, což má za následek ucelenou ochranu žáků. (Kolář, 2011)

Účinné schéma prevence školní šikany podle Koláře zahrnuje pedagogickou komunitu, která posiluje imunitu žáků proti šikaně. Dále specifický program proti šikanování, jenž včasné odhaluje onemocnění skupiny a adekvátně ho léčí. Důležitou složku tvoří také odborné služby resortu školství, jež řeší pokročilejší stádia šikany a poskytují prevenci. Akcentuje i spolupráci škol s nestátními organizacemi zabývajícími se právě prevencí

šikanování, dále podporu MŠMT a krajských úřadů při vytváření prevence. Zahrnuje také kontrolu z jejich strany zaměřující se na mapování kvality ochrany žáků před šikanou. V poslední řadě uvádí i důležitost monitorování situace ze strany nevládních organizací. (Kolář, 2011)

Americké zdroje uvádí, že není potřeba utrácet peníze za programy proti šikaně, podle nich stačí začlenit strategie prevence do učebních osnov. K rozvoji zdravých sociálních vztahů autoři doporučují modelování vhodného chování. Aby bylo možno šikanu efektivně řešit, je potřeba pohled na žáka v rámci všech kontextů, ve kterých žák funguje – osobní, rodinný, školní, komunitní, společenský. Akcentují rozšíření porozumění o šikaně mezi učitele, rodiče i studenty. V případě, kdy celá komunita chápe mechanismy šikany, může nastavit účinné nástroje k jejímu ukončení. Zmiňují i výzkum, který ukazuje neúčinnost přístupů založených na trestech. (Khoury, 2014)

Američtí autoři také tvrdí, že učení vhodným copingovým strategiím zvládnání hněvu může pomoci potlačit agresi ve školách. Doporučují také otevřený dialog mezi učiteli a rodiči. Rodiče si zároveň musí uvědomit, jaké modelové příklady týkající se násilí má dítě v domácím prostředí a jaké signály o postoji vůči agresi oni sami vysílají. (Khoury, 2014)

Dalo by se tedy říct, že nejúčinnější strategie v sobě zahrnuje šíření informací o mechanismech šikany mezi pedagogy, rodiče i studenty a vytváření přátelského prostředí.

2.6 Role rodiče v procesu šikany

Internetové stránky míří svou strukturou a zodpovídanými otázkami právě na rodiče dětí, kterých se dotýká šikana v jakékoliv pozici. Z tohoto důvodu se blíže podíváme, jak se na rodiče v procesu šikany dívá odborná literatura, čeho by si měl rodič všimnout a jak případnou situaci efektivně řešit.

V americkém článku publikovaném v *Journal of School Violence* se autoři zaměřili na rodiče, konkrétně co mohou udělat s šikanou svých dětí. Dosavadní poznatky ukazují, že doba trvání šikany zvyšuje pravděpodobnost problematických následků pro děti, což naznačuje, že zastavení probíhající šikany by mělo být největší prioritou. Studie ukazují, že zapojení a podpora rodičů obětí má pozitivní dopady na děti, snižuje stres i sebevražedné myšlenky. Začlenění rodičů se tak jeví jako nezbytná a ústřední součást

účinné prevence a intervence proti šikaně. (Lovegrove, Bellmore, Green, Jens, & Ostrov, 2013)

Ze zjištění studií vyplývá, že záleží na kvalitě vztahů. Pokud má například rodič dobrý vztah s učitelem, jako první si promluví s ním, pokud si lépe rozumí s ostatními rodiči, jeho první kroky v řešení šikany povedou spíše k nim. Rodiče jejichž děti zažily nepřímou viktimizaci, měli menší tendence kontaktovat školu. Dále uvádějí, že právě webové stránky a online zdroje zaměřující se na tematiku šikany slouží nejčastěji rodičům jako primární zdroj vyhledávání informací, podpory a poradenství. (Lovegrove, Bellmore, Green, Jens, & Ostrov, 2013)

Dále vyčleňují hlavní kategorie doporučení a rad pro rodiče pramenící z amerických webových stránek, uvádějí, že tyto informace jsou obecně v souladu s dosavadními poznatky. (Lovegrove, Bellmore, Green, Jens, & Ostrov, 2013)

Jedna z prvních rad v americkém online prostředí nabádá rodiče k otevřené komunikaci s dětmi. Dále učí rodiče identifikovat varovné signály šikany mezi které patří např. vyhýbání se škole, zhoršení prospěchu ve škole, ztráta kamarádů, roztrhané oblečení, modřiny, smutek, změny ve stravovacích nebo spánkových návycích. Weby také radí rodičům trénovat své děti ve vhodných reakcích, v případě probíhající šikany se ptát na kroky, které již dítě podniklo v řešení. Další kategorie se týká pozitivního příkladu přímo ze strany rodičů, kdy by měli jít dětem vzorem především v komunikaci a hledání adekvátního řešení problému. Online zdroje také nabádají ke spolupráci se školou a podpoře silných stránek dětí spolu s plánováním budoucnosti. (Lovegrove, Bellmore, Green, Jens, & Ostrov, 2013)

Na závěr uvádějí, že šikana z jakékoliv pozice je nepříjemná a může mít nepříjemné dozvuky. Napomáhat dětem v zorientování se v problematice šikany může být ze strany rodičů také příležitost, jak vést děti k prosociálnímu chování. Spolupráce se školou a uplatnění eventuálního právního postihu přináší také možnost pro rodiče zajistit zdravé prostředí nejen pro své děti, ale i pro celou komunitu. Negativní důsledky šikanování pro děti mohou být eliminovány v případě účinné podpory ze strany rodičů a ostatních odpovědných dospělých. (Lovegrove, Bellmore, Green, Jens, & Ostrov, 2013)

Kolář ve své publikaci uznává, že rodiče obětí šikanování obvykle při prvním kontaktu spojeným se žádostí o radu naráží na obranu pedagogů nejčastěji ve formě bagatelizace

či popírání problému a svalení viny na rodiče. Šikanované děti si i přes dobré rodinné vztahy častokrát samy o pomoc nedokážou říct. Mnohdy tak používají výmluvy v případě konfrontací či podezřelých situacích. Mezi podezřelé projevy Kolář řadí např. absenci kamarádů, nemluvení o škole, noční můry, nesoustředěnost, zdravotní problémy před odchodem do školy, poškozené školní pomůcky, nedostačující kapesné a výhrůžky či dokonce pokusy o sebevraždu. Při těchto signálech by měli rodiče zpozornět. (Kolář, 2011)

Když dítě najde odvalu a svěří se rodiči, není zde prostor pro zklamání dítěte. Rodiče by se neměli vyptávat na podrobnosti ponižování, spíše se doporučuje naslouchat, vytvořit citovou podporu a celou věc určitě nebrat na lehkou váhu. Kolář uvádí, že správný postup je pouze jeden – projevít dítěti bezpodmínečnou lásku a stát při něm. (Kolář, 2011)

Jak tedy dítě ochránit? Oznámení ve škole může mít i nepříznivé dopady, vyplývající z nepřípravenosti pedagogů k odbornému zakročení. Účinná pomoc ze strany rodiče vyžaduje orientaci v problematice šikany a schopnost racionálně reagovat na zpětnou vazbu školy. Kolář však akcentuje, že není možné dítě v celé situaci nechat samotné a nedělat nic. Rady mířící k opětování stejného jednání proti agresorovi k vyřešení problému také nepřispívají. (Kolář, 2011)

V alternativním postupu rodičů Kolář doporučuje především poskytnout maximální oporu, zorientovat se ve vnějším obraze šikanování, komunikovat s dítětem o vývoji situace a v krajních případech dítě neposílat do školy. Oba rodiče by měli navštívit ředitele a třídního učitele, cílem schůzky by mělo být konstruktivní jednání, informovat pedagogy o vlastních dosavadních poznatcích celkové situace a identifikovat možnosti školy o poskytnutí odborné pomoci – především prostřednictvím direktivních otázek na odborný výcvik pedagogů v problematice šikany. (Kolář, 2011)

2.7 Oběti šikany

Oběti šikany jsou především ti, ke kterým směřuje pomoc a podpůrná opatření, proto je nelze nijak opomíjet v internetovém poradenství ani v této bakalářské práci.

Existuje riziko pro opakování role oběti v procesu šikany, a to i v případě, že dítě změní školu a dostane se do nového kolektivu. Obětí šikany se může stát kdokoli, existují však i rizikové znaky, v důsledku, kterých je pak jedinec náchylnější k šikanování. Říčan

zmiňuje především tělesnou slabost (hlavně u chlapců), nápadné vnější znaky (brýle, obezita, tik, koktavost), rasovou odlišnost, neurotismus dítěte, oslabenost nemocí, sobeckost, provokaci, submisivnost, dítě ze sociálně slabé rodiny, roli nového žáka nebo šplhouna. (Říčan, 2011)

Oběť má od začátku obavy z pomsty, čím více se šikana rozvíjí, tím méně chápe celou situaci, prožívá stud a o svém ponížení nechce mluvit. Je lapena uvnitř a nedokáže nahlédnout problém z vnějšku. V rámci posunutých norem skupiny může své ubližování vnímat jako normální, někdy hledá příčiny tyranie v sobě a svých chybách. Sebezáchovný pud se jeví jako paralyzovaný a oslabený. (Kolář, 2011)

Výsledky studie ukazují, že oběti i agresori šikany zažívají sníženou životní spokojenost v oblasti vrstevníků a pedagogů. Podpora vrstevníků a učitelů může však zároveň zmírnit dopady šikany na kvalitu života oběti. Důsledky šikany ze strany agresorů i obětí se dotýkají jejich subjektivního vnímání „well-beingu“. (Flaspohler, Elfstrom, Vanderzee, Sink, & Birchmeier, 2009)

Žák se v roli oběti necítí příjemně, což posiluje jeho negativní vztah ke škole. Tyto děti jsou vystavovány neustálému emočnímu tlaku, což má potenciální dopady i na jejich osobnostní vývoj. Dochází k postupnému přetížení adaptačních mechanismů, vyčerpání nervové soustavy, což může vykrystalizovat v psychosomatické obtíže. U vážnějších případů šikanování se velmi často oběť potýká s posttraumatickou stresovou poruchou. Šikanování je třeba brát jako těžkou psychickou deprivaci. (Kolář, 2011)

Anglická longitudinální studie se zaměřila na šikanované žáky, kteří posléze fungují lépe, než by se očekávalo, označili je jako „resilientní“. Cílem tohoto výzkumu bylo identifikovat faktory jednotlivce, rodiny a vrstevníků, které předpokládají nižší než očekávanou úroveň deprese a delikvence následující po zkušenosti šikanování. Adolescenti, kteří prokázali nižší depresi po dlouhodobé šikaně byli spíše chlapci s vyšší sebeúctou, cítili se méně sociálně odcizeni a prožívali nízkou míru konfliktů s rodiči. Na druhé straně nižší tendence k delikvenci projevovaly dívky, s vyšší mírou sebeúcty, nízkou mírou konfliktů s rodiči a menším počtem blízkých přátel. Vztahy s rodiči a sourozenci hrají určitou roli při emocionální podpoře, a proto jsou intervenční zásahy vždy úspěšnější, pokud míří na psychosociální dovednosti adolescentů a zároveň na jejich vztah s rodinou. (Sapouna & Wolke, 2013)

3 Design výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jak vystupuje téma šikany na dvou vybraných internetových stránkách věnovaných této problematice. Tedy jaké informace jsou o tomto tématu podávány veřejnosti, jak takové stránky vypadají, kdo je cílová skupina a jakou funkci plní pro tuto skupinu uživatelů. Ke zkoumání tohoto tématu jsem se rozhodla vybrat dvě webové stránky, které se celkově zabývají problematikou šikany. Konkrétně se jedná o internetové stránky Minimalizacesikany.cz a Stop-sikane.cz.

3.1 Popis a zpracování dat

V první fázi výzkumu jsem se soustředila na vyhledávání konkrétních zdrojů, které bych mohla podrobit hlubší analýze dat. Toto vyhledávání probíhalo přes internetový vyhledávač Google, kam jsem postupně zadávala hesla jako „šikana, šikana ve škole, informace o šikaně, pomoc šikana, dítě a šikana“ opakovaně a v náhodném pořadí. Toto hledání mě dovedlo k více článkům na různých webových stránkách, jmenovitě se pak jednalo o stránky jako Policie.cz, Prevence-info.cz, Linkabezpeci.cz, Nevypustdusi.cz, Aharodicovstvi.cz, Denik.cz.

Pro mou podrobnější analýzu jsem se však rozhodla využít internetových stránek, které jsou celé zasvěcené problematice šikany a nejedná se pouze o jednorázové příspěvky. Tyto weby se pak ukázaly opakovaně a nejčastěji po zadávání jednotlivých hesel uvedených výše a prokázaly tak vysokou dostupnost. Jmenovitě jsem se tedy rozhodla právě pro Minimalizacesikany.cz a Stop-sikane.cz, které mají celkově strukturované rozčlenění webových stránek a zároveň se jedná o různé formy přístupu ke stejné problematice.

3.2 Uvedení do prostředí obou webů

3.2.1 Minimalizace šikany

První zdroj dat pro mou práci je právě stránka Minimalizacesikany.cz, která nabízí základní informace pro veřejnost. Její zaměření se však týká především problematiky šikany ve školách, jedná se o komplexní program, který nabízí své kurzy a lektory pro preventivní programy v prostředí škol. V této kapitole představím obecně tuto stránku s různými rubrikami a službami, které poskytuje.

Uvedená webová stránka nabízí programy pro školy, současně se zde však nachází prostor pro porozumění problematice i jednotlivcům a prostor pro dotazy. Úvodní stránka je stylizovaná velmi přehledně, samotné logo tohoto webu obsahuje tři písmena „miš“, kdy písmeno „i“ je nahnuté a budí tak dojem, že utlačuje písmeno „š“. Hned na začátku stránky je tvůrci webu uvedena krátká charakteristika programu: „Minimalizace šikany je komplexní program, který pomáhá školám významně snížit četnost i závažnost projevů šikanování mezi dětmi.“

Následuje jednoduchý rozcestník, který nabízí tři možnosti. První z nich je „Chci se dozvědět“, tato možnost se dále rozděluje do tří podrubrik – „Jak poznám, že mi šikanují dítě?“, „Co může udělat škola?“, „Co mohu udělat jako rodič?“. Druhá možnost nese název „Potřebuji poradit“, pod ní se rozpíná jedna podrubrika „Poradna Minimalizace šikany“. Třetí možnost pak nabízí rubriku „Mohu si objednat“, která obsahuje dvě varianty – „Vzdělávací akce“ a „Publikace a materiály“.

Pod výše uvedeným rozcestníkem se nachází posuvná lišta, která je zasvěcena ochutnávce programu, nabízí konzultace pro školy, publikace ke stažení a animovanou ukázkou filmu o šikaně, která slouží jako metodická pomůcka ke komunikaci s dětmi právě o tomto tématu.

Dále se na úvodní stránce nachází téma – „Šikana se může týkat i vás“. Pod tímto názvem se objevují tři rubriky – „Příběhy šikany“, „Jak šikana funguje“ a „Fenomén kyberšikany“. Příběhy šikany poskytují ukázky jednotlivých případů, kde je čtenář uveden do situace individuálních kazuistik spolu s diagnostickými postupy a metodami, které byly v daném případě využity. U druhé rubriky se čtenář dozvídá základní informace o šikaně, dočítá se o různých stádiích tohoto problému a je možné tuto znalost rozvinout možností „Další informace“. Fenomén kyberšikany pak nabízí informace o tomto tématu, jak proti tomu může zakročit škola nebo rodiče, letáky, prevence a výzkumy zaměřené na tuto problematiku z českého prostředí.

Pod tímto rozcestníkem se dále nacházejí partneři a organizace, které spolupracují s programem Minimalizace šikany. Mezi ně patří Evropská Unie, Hlavní město Praha, Nadace O2, Nadační fond Nenech to být, Pražské centrum primární prevence, Centrum sociálních služeb Praha, sdružení Cesta z krize a společnost Bakaláři. Dále je zde uveden kontakt na Aisis, který vytváří nové programy v rámci vzdělávání v České republice, a

právě Minimalizace šikany je jedním z jejich projektů. Také se v této sekci dostáváme ke kontaktu na garanta lektorského teamu, manažera programu a vedoucí kanceláře.

Mezi rubriky nabízené na hlavní liště patří:

Home – úvodní stránka, kterou jsem již popsala výše.

O programu – cíle programu v prostředí školy, jeho struktura, šikana jako závažná nemoc. Dále jsou zde uvedeny vybrané reference škol, které využily program Minimalizace šikany. Objevuje se zde i podrubrika „Historie“, kde je podle let rozepsán progres tohoto programu v různých podobách zabývající se právě šikanou.

Galerie – video příběhy skutečných obětí, animovaný film jako vzor k diskusi.

Poradna – nabízí rady na nonstop lince programu, je zde možnost i písemného dotazu se zaručením anonymity dotazatele.

Kontakt – adresa, emailové adresy, telefonní číslo, shoduje se s informacemi na úvodní stránce („Home“).

Ke stažení – nabízí ke stažení loga, příručky a zprávy z médií o šikaně a programu Minimalizace šikany.

3.2.2 Stop šikaně

Druhým zdrojem pro mou analýzu dat je webová stránka Stop-sikane.cz, která funguje jako nadační fond, nabízí však také informace pro veřejnost a seznam kontaktů, kam se obrátit v případě dotazů či problémů týkající se šikany. V této části práce bych se ráda zaměřila na vzhled, strukturu a obecný popis právě této webové stránky.

Úvodní stránka je na první pohled plná známých osobností, které s nadačním fondem spolupracují. Samotné logo webu je znázorněné červenou rozevřenou dlaní, která má význačně symbolizovat právě pokyn „stop“. Na začátku stránky se objevuje posuvná lišta, kde přeblikávají nápisy „Poslání fondu stop šikaně“, „Staňte se partnerem“ a „Máte zájem se zapojit?“.

Pod touto lištou se nachází rubrika „Co je u nás nového?“, kde se čtenář může dozvědět o probíhajících či nadcházejících konferencích a akcích. Dále se na úvodní stránce rozpíná rubrika „Stop šikaně“ s popisem: „Šikana má mnoho podob a v posledních letech začíná i zásluhou nových technologií nabírat na intenzitě.“ Čtenářovi se dále

zobrazují tři podrubriky – „Co je šikana?“, „Formy šikany“ a „Stádia šikany“, na které je možnost kliknout a dozvědět se tak více informací právě o tématu šikany.

Níže se na stránce objevuje rozcestník „Možnosti pomoci“, který nabízí tři možnosti formy pomoci. První z nich je „Potřebujete pomoc“, který se zaměřuje na uživatele, v jejichž okolí se objevuje šikana nebo se týká přímo jich samotných. Druhá forma – „Kontakt“ míří na čtenáře, kteří by se do fondu chtěli zapojit nebo mají otázky ohledně jeho fungování. Třetí forma pak nese název „Chcete nám pomoci“, tato možnost pak míří na uživatele, kteří by nějakým způsobem chtěli podpořit fungování fondu.

Dále se na stránce objevuje rubrika „Z akcí na podporu fondu“, která pod sebou zprostředkovává nejrůznější články z již proběhlých akcí ve spolupráci s fondem, kde se o nich čtenář může dočíst více. Níže se na stránce vyskytuje velkým písmem otázka „Jak jako rodič poznám, že je mé dítě ve škole šikanováno?“, která nabízí rubriku „Otázky a odpovědi“.

Níže na webu se rozpíná možnost „Potřebuješ pomoc?“, která uživatele přesměruje na různé varianty pomoci, které by mohli využít a zprostředkovává odkaz na Linku bezpečí, nadaci Nenech to být, E-bezpečí a Rodičovskou linku. Internetové stránky také nabízí odkazy na jejich sociální sítě – Facebook a Instagram, kde je Nadační fond Stop šikaně také aktivní. Dále je možné na stránkách vložit svůj email k odebírání novinek.

Rubriky nabízené na hlavní liště jsou:

Co je šikana – nabízí informace o šikaně, jaké jsou její formy, varovné signály, kde se nejčastěji projevuje, proč je potřeba ji nepřehlížet, jaká jsou její stádia a jak při řešení tohoto problému postupovat.

O nás – poslání fondu, základní linie projektu, důvody založení nadace, zakladatelé, hlavní partneři – COT media, Hudební divadlo Karlín, Univerzita Karlova a spolupracující organizace – Nadační fond Nenech to být, Linka bezpečí

Blog – novinky a informace, proběhlé akce, články v médiích o nadaci Stop šikaně, odborné články, videa.

FAQ – zprostředkovává nejčastější otázky spolu s odpověďmi, které připravil odborný tým z Univerzity Karlovy (hlavní partner).

Formy pomoci – regionální semináře (semináře o šikaně pro pedagogické pracovníky), odborné konzultace, formulář pro zájemce.

Kontakty – adresa, telefonní číslo, email, transparentní účet.

3.3 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvoří tedy dvě webové stránky, které jsem již popsala výše, jedná se o internetové stránky, které prokázaly nejvyšší dostupnost při vyhledávání tématu šikany na vyhledávači Google a komplexně se zabývají problematikou šikany ve spojení se školou.

Tyto weby bych ráda analyzovala jako celek, zároveň vzájemně porovnála rubriky a informace, které zprostředkovávají a přístupy, jež u propagace a osvětlení tohoto tématu využívají.

Sběr dat z těchto webů probíhal od ledna do února 2021. Nicméně bych ráda zmínila, že příspěvky se spíše neměnily a weby jako takové působí více staticky se stálými příspěvky a odkazy. Dále byly příspěvky a rubriky kódovány a zařazeny do kategorií, které představím v nadcházející kapitole.

3.4 Představení kategorií

Rubriky a příspěvky z obou webů jsem nejprve shromáždila a následně se zaměřila na podobné rysy, které obsahují. Na základě tohoto východiska jsem vytvořila několik kategorií, které tvoří stěžejní obsah obou webů a v rámci těchto kategorií je možná jejich vzájemná komparace.

Vzniklo tedy osm kategorií – Zřizovatelé webových stránek, Formální stránka, Cíle, Prostředky propagace, FAQ (nejčastější dotazy a odpovědi), Informace o šikaně, Poradna a Uživatelé, které představím v následujících řádcích.

Mimo tyto kategorie se však vyskytly i další subkategorie – Reference, Blog a Kyberšikana, které jsou prezentovány pouze na jednom z webů a které bych ráda zmínila k celkovému dokreslení jednotlivých internetových stránek.

3.4.1 Zřizovatelé webových stránek

V této kategorii se zaměřím na konkrétní zřizovatele obou internetových stránek, což následně pomůže i lépe pochopit cíle a jednotlivé záměry zmiňovaných webů.

Zřizovatelem webu Minimalizacesikany.cz je Aisis – jedná se o obecně prospěšnou společnost, která si dává za cíl přinášet inovace do vzdělání, podporovat neziskové organizace a školy v jejich rozvoji, dále zprostředkovává nejrůznější vzdělávací a preventivní programy, které se netýkají pouze teoretických východisek, ale zaměřují se především na praxi. Mezi hlavní cíle organizace patří zejména posilování kompetencí dětí a zároveň dospělých, kteří s nimi pracují a vytváření spravedlivého prostředí s rovnými příležitostmi pro všechny zúčastněné. Pod jejich další programy spadá např. Školy v pohybu, Rubikon, Škola pro všechny, Věda má budoucnost a Zodpovědně s penězi.

U internetových stránek Stop-sikane.cz je zřizovatelem nadační fond, který nese stejné jméno, uvádí jako hlavní cíl společensky prospěšný účel. Shromažďuje finanční prostředky k informační a osvětové činnosti týkající se problematiky šikany a s ní spojených negativních jevů, pomoc obětem a preventivní vzdělávací aktivity.

Dá se tedy říct, že za realizací obou webů stojí organizace, které se snaží šířit informace a zprostředkovávat preventivní akce, a to zejména pro školy. Aisis pak pod sebou zaštiťuje větší množství programů, které se snaží propagovat moderní styl vzdělávání a rozšiřování kompetencí jak žáků, tak učitelů. Nadační fond Stop šikaně je v porovnání s předchozím zřizovatelem celý zasvěcený problematice šikany, snaží se o účelné nakládání finančních prostředků především pro osvětovou činnost, pořádání vzdělávacích akcí zaměřených na prevenci, pomoc, podporu a zamezení šikaně, které mají za úkol především nebrat tento jev jako běžný či dokonce přirozený ve společnosti.

3.4.2 Formální stránka

Tato kategorie popíše detailněji formální stránky jednotlivých webů. Podrobněji zde představím uživatelskou „pohodlnost“ v prostředí daných internetových stránek, funkčnost jednotlivých odkazů a logické rozložení dílčích rubrik.

Minimalizace šikany hned na úvodní straně uvádí velkými písmeny charakteristiku programu, tudíž se uživatel poměrně rychle zorientuje, o jaký druh webové stránky se jedná a jaké má cíle. Rozcestník pod definicí programu dále konkrétněji separuje návštěvníky podle jejich potřeb případně informací, které hledají. Nabízí elektronické publikace v rámci preventivního programu šikany ke stažení a zprávy pro školy v případě zájmu jejího využití hned na domovské stránce. Pro konkrétnější představu o šikaně

uživatel může využít konkrétních ilustrativních kazuistik, ke kterým se dostane již z dolní části hlavní stránky.

Barevně web působí přiléhavě k jeho obsahu. Modročerné logo se odráží v barevném vyplnění nadpisů a černobílé fotografie v pozadí tematicky doplňují jednotlivé rubriky. Internetová stránka jako celek vytváří decentní a důvěryhodný dojem.

Rubriky na hlavní liště úvodní straně názorně strukturují internetovou stránku, což působí přehledným dojmem. Uživatele naviguje poměrně intuitivně k hledání toho, co potřebuje. Nicméně se domnívám, že jedna z nabídek na hlavní liště by mohla více rozvádět potřebné informace o šikaně, jelikož ty se nacházejí až ve spodní části úvodní strany. Uživatel se k nim tedy dostane přes jiné odkazy, ale myslím si, že k snazší orientaci by přispěl i konkrétní odkaz na rubriku právě na hlavní liště, jelikož bližší informace o šikaně jsou poněkud zvláště skryty v nabídce, kterou uživatel objeví až po podrobnějším zkoumání.

Relativně velké mínus vidím v nedostupnosti rubriky „Nejčastější dotazy“, která není vůbec lehce dohledatelná a objevuje se pouze jako odkaz na konci rubriky „Informace o šikaně“. Domnívám se, že právě nejčastější dotazy a odpovědi uživatel vyhledává, neboť v jasných bodech zodpovídá frekventované otázky, které si klade nejvíce uživatelů. Další negativum spočívá v nefunkčních odkazech, které podrobněji popíšu v kategorii FAQ (nejčastější dotazy a odpovědi). Otázky rozvádí a odpovídá pouze povrchově, když chce však návštěvník stránek rozvést svou zvědavost a pro více informací kliknout na přiložený odkaz, nefunguje a celá tato rubrika tak ztrácí smysl. Odpovědi na předložené otázky si sice uživatel může dohledat na stránkách Minimalizace šikany, ovšem hledání je velice komplikované a v dnešní uspěchané době se domnívám, že uživatel spíše stránku opustí a pokusí se odpovědi dohledat na jiném webu, proto celková rubrika nejčastějších dotazů a odpovědí svojí nefunkčností ztrácí v prostředí tohoto webu smysl, což považuji za poměrně zásadní nedostatek.

Pominu-li nefunkčnost odkazů popsaných výše u rubriky „Nejčastější dotazy“, zbytek webu se jeví být naplněn dostatkem platných informací o šikaně. Poradna nabízí vlastní non-stop linku a nejedná se o pouhé zprostředkování pomoci přes jiné internetové stránky. Celkově se webová stránka Minimalizace šikany jeví jako uživatelsky poměrně snadno dostupné a poskytují informace a pomoc pro její cílové skupiny.

Stop šikaně na úvodní straně žádnou svou vlastní charakteristiku v pár úderných větách nenabízí, i když uživatel se může dozvědět podrobnější informace o poslání fondu po kliknutí na odkaz „Více informací“. Celkový dojem z tohoto webu se může jevit velice protichůdně, jelikož se mezi sebou „bijí“ dvě hlavní možnosti prezentované již na úvodní straně, a to konkrétně „Podpořte nás“ a „Potřebujete pomoc?“. Především se však web na první pohled jeví jako nadační fond, který shání své potenciální partnery a přispěvatele, kteří by finanční částkou přispěli na jeho funkci.

Rubrika „Co je u nás nového“, která je přítomna hned na domovské stránce trochu může vyvést uživatele z kontextu tématu šikany, jelikož v ní prezentují články jako „Více kyslíkových koncentrátorů a zdravotnických pomůcek“ a „Společnost Meffert ČR, s. r. o., darovala 10 tun malířských barev“. Dá se předpokládat, že jako nadační fond musí vykazovat a prezentovat svoje finanční aktivity, ovšem ani jedna z těchto činností nijak nesouvisí s tématem šikany a ani původním posláním fondu, které sami avizují.

Až pod touto rubrikou se uživatel dočítá více informací o šikaně, jejích formách, stádiích a možnostech pomoci. Dále na úvodní straně prezentují akce na podporu fondu, které se již tematicky týkají šikany a kterým by měl být celý nadační fond zasvěcen. Níže jsou pak nabídnuty otázky a odpovědi pro rodiče, kteří mají pocit, že je jejich dítě šikanováno.

Na webu se v nejrůznějších podobách vyskytuje červená ruka, která značí logo Nadačního fondu Stop šikaně. Již domovská stránka je na první pohled zaplněna barevnými fotografiemi slavných osobností se samotným logem nebo při účasti na akcích související s fondem. Web nepůsobí nijak agresivně, světle šedé pozadí vytváří přehledné prostředí. Červené rámečky a červeně zvýrazněné písmo barevně propojují logo s obsahem.

Hlavní lišta rubrik na úvodní straně je koncipována poměrně přehledně a obsahuje položky „Informace o šikaně“ a „FAQ“, které jsem postrádala v případě internetových stránek Minimalizace šikany. Co se týče uživatelské srozumitelnosti zvolila bych možná jiné pojmenování rubriky „FAQ“, jelikož se domnívám, že se jedná o poměrně nový ustálený termín, a ne každý uživatel ví, co se skrývá pod touto zkratkou.

Celkově web působí komerčním dojmem díky fotkám slavných osobností téměř u všech rubrik a článků. Uživatel se dozví o základních charakteristikách šikany ve velmi stručných člancích. Poradna je zprostředkována pouze skrze odkazy na jiné webové

stránky či telefonní linky, které nadační fond Stop šikaně sám nezřizuje. Rubrika „Proběhlé akce“ velmi zkratkovitě v jednom odstavci či dokonce jedné větě popisuje danou událost spolu s několika příloženými fotografiemi.

Internetová stránka působí spíše dobrým vizuálním dojmem, ale hlubších informací o problematice šikany se zde uživatel nedopátrá, jedná se především o povrchové rady a informace. Domnívám se, že akcent je v tomto případě kladen spíše na uživatele, kteří by se chtěli do projektu zapojit jako partneři, ale webové stránky příliš neplní funkci hlubší osvěty. Nicméně web jako takový působí přehledným dojmem a pohyb v tomto ohraničeném prostředí je v celku intuitivní a strukturou logický.

V celkovém srovnání obou webů si myslím, že internetové stránky Minimalizace šikany formálně více naplňují své avizované cíle, nabízejí hlubší informace s jejich zdroji, příběhy konkrétních případů šikany spolu s příloženými videi lépe ilustrují a znázorňují podobu šikany. Web Stop šikaně oproti tomu lépe zpracovává rubriku „Nejčastějších dotazů“, kde se uživatel hned pod jednotlivými otázkami dočte poměrně detailní a jasnou odpověď, čemuž v případě webu Minimalizace šikany brání nefunkční odkazy pod danými dotazy. Stop šikaně dále přináší z mého pohledu jasnější členění webové stránky, kdy se ke všem informacím lze dostat přímo z hlavní nabídky, nicméně informace se mi často zdají okrajové a ploché.

3.4.3 Cíle

V rámci této kategorii se zaměřím na deklarované cíle, jež se weby snaží naplňovat. Obě internetové stránky si kladou za hlavní cíle zejména šíření informací o problematice šikany mezi širokou veřejnost a akcentují „nenormálnost“ tohoto jevu a jednání s ním spojené. Tyto cíle realizují především prostřednictvím vzdělávacích aktivit a akcí.

Minimalizace šikany deklaruje za své cíle především zamezení výskytu šikany a v případě již aktivně probíhající šikany pak snižování následků pro všechny jedince zúčastněné v tomto komplikovaném procesu. Akcentují především pohled na šikanu jako na onemocnění celé skupiny, které neovlivňuje pouze agresora a oběť, ale i všechny přihlížející.

Minimalizace šikany také upozorňuje na fakt, že pedagogové nejsou systematicky v rámci vzdělávání připravováni rozpoznat a efektivními způsoby řešit tuto problematiku, počet etopedů a psychologů v rámci Středisek výchovné péče, kteří by měli školám

pomáhat v pokročilejších fázích šikany je nedostatečný, proto nabízí vzdělávací kurzy pro učitelé a podporu v realizaci účinné strategie proti šikaně v rámci škol.

Mezi další cíle Minimalizace šikany pak patří změna v postoji učitelů a s tím spojený důraz na zvýšení senzitivity pedagogů na projevy šikany, aby byli pozornější již vůči raným projevům šikany a započali včasnou intervenci už v počátečních fázích. Dále si kladou za cíl nastolit do škol účinné procesy a pravidla, jež mají mít především preventivní účinek a zároveň v této oblasti i zvyšovat kompetence žáků a posílit jejich sebeobranu proti rizikovým jevům. V neposlední řadě pak cílí na práci s celkovou školní institucí, kde učí školy především rozpoznávat závažnost celkové situace, nastavit vhodné postupy a rozeznat, kdy je třeba se již obrátit na odbornou pomoc z vnějšku a kam tyto kroky konkrétně směřovat.

Stop šikaně si klade za cíle zejména upozornit na celospolečenský problém šikany a řešení tohoto nežádoucího jevu. Zdůrazňují vážné následky pro oběti, které je pronásledují celý život, právě proto se snaží směřovat prostředky především k účinné prevenci prostřednictvím edukace učitelů, rodičů i dětí. Cestu vidí v podpoře organizací zaměřujících se na okamžitou pomoc a také v nespecifické primární prevenci, kdy se pomocí známých osobností z řad umělců a sportovců snaží šířit vhodné volnočasové aktivity, které přispívají k úniku z problematického prostředí a přinášejí tak příležitosti pro rozvíjení jednotlivých vloh jedinců.

Dále Stop šikaně představuje čtyři základní linie a jejich dílčí cíle. Informační linie si klade za cíl právě informovat širokou veřejnost a zejména rodiče o rizicích šikany. Pomocná linie se pak týká podpory různých spolků, jež fungují především v okamžité pomoci, zde se cíl týká hlavně ve zprostředkování jejich pomoci pro širší veřejnost. Odborná linie akcentuje pomoc školám v kooperaci s odbornými pracovišti a zdokonalení odborného vzdělání učitelů. Jako poslední uvádějí linii legislativní, která cílí na podporu eventuálních legislativních změn.

Na svém webu Stop šikaně v ediční poznámce uvádí, že se v současné době nadační fond lehce odklonil od problematiky šikany a rozšířil své pole působnosti tam, kde je v nynější době pandemie pomoc potřebná, jelikož tvrdí, že v krizových dobách jako je tato, se mění priority nás všech.

Co se týče vytyčených cílů obou internetových stránek na poli šikany v zásadě se moc neliší, směřují především k vhodné prevenci a informovanosti veřejnosti. Minimalizace šikany se zaměřuje více na komplexní edukaci pedagogických pracovníků a nastavení optimálních pravidel do školní politiky jednotlivých škol. Stop šikaně pak spíše volí cestu jednorázových seminářů, akcí a konzultací. Celospolečenskou osvětu pak zprostředkovávají především skrze partnery, kterými jsou známé osobnosti hovořící o problematice šikany ve veřejném prostoru. Stop šikaně působí spíše jako prostředník, jenž pracuje přes partnery, zatímco web Minimalizace šikany budí větší dojem aktéra. Jak jsou jednotlivé cíle naplňovány a jestli opravdu splňují, co předkládají, pomůže rozkrýt podrobnější analýza obou webů, kterou představuji.

3.4.4 Prostředky propagace

V předchozí kategorii jsem shrnula jednotlivé cíle, které se webové stránky snaží naplňovat a celkově tak zlepšovat situaci v oblasti šikany v povědomí široké veřejnosti a na českých školách. V této části práce bych se ráda zaměřila na prostředky, pomocí kterých usilují právě o dosažení již zmíněných cílů.

Již na první pohled si může návštěvník internetových stránek povšimnout formy podání informací, která doprovází celkový obsah, právě jako první působí na naše smysly celkový vzhled a pomocné prostředky, které podporují prezentaci informací o šikaně.

Minimalizace šikany působí na první pohled důvěryhodným dojmem, což podporuje fakt, že mají na svých stránkách hned na začátku uvedené informace o jejich komplexním programu, který je podporován legitimními partnery, mezi které patří například Evropská Unie nebo Hlavní město Praha. Propagují odborné tiskoviny, které jsou dostupné ke stažení pro všechny, týkají se především bezpečného klimatu ve třídě, kyberšikany a její prevence nebo spolupráce školy při řešení šikany s policií a orgány sociálně-právní ochrany dětí. Za poplatek lze objednat plakáty, infoletáky a rozvrhy hodin. Celkový dojem a přístup je tak především edukativní.

Specifickou formu propagace pak tvoří jednotlivé kazuistické příběhy, které ilustrativně nastiňují konkrétní situace šikany. Každý příběh nese odlišné typické prvky, které jsou časté v praxi, tímto způsobem se návštěvníkovi stránek lépe ukazuje jev šikany na konkrétních příkladech, což může sloužit k snazší a reálné představě o skutečných případech. Nastiňují rané i pokročilé znaky přímé i nepřímé šikany, ukazují, čeho je

důležité si všimat, ať už jako žák, rodič nebo učitel. Každý příběh je ukončen vyřešením celkové situace a nastíněním konkrétních postupů, jichž dotyční využili. Tyto příběhy jsou podpořeny i dvěma video příběhy, které prezentují rozhovor s oběťmi šikany, jež popisují proces šikany – začátky, možné důvody vzniku a jejich prožívání celé situace. Tato forma více útočí na emocionální stránku a zdůrazňuje utrpení obětí. Když tedy návštěvník nechce trávit čas se čtením jednotlivých příběhů, videa ještě lépe ukazují reálné a specifické situace, které na první pohled vypadají nevinně, avšak postupně se stupňují a objevují se varovné signály, kterých je třeba si všimat a rozhodně je nijak nebagatelizovat.

Oproti tomu Stop šikaně vyzařuje na první pohled komerčním dojmem, již hlavní stránka je plná fotografií veřejně známých tváří – sportovců, herců a dalších umělců. Těmto tendencím napovídá i hlavní partner, kterým je Hudební divadlo Karlín, kde se vzdělávací akce často uskutečňují. Stránka propaguje zejména možnosti zapojení a jak lze fondu přispět. Známé osobnosti pak dle mého názoru mají vzbuzovat v návštěvnicích stránek důvěru v prezentovaných informacích, neboť svým jménem a tváří veřejně podporují tento program. Propagují různé akce a podávají report o již proběhlých událostech, kde působí i třeba v rámci festivalů s propagačními stánky a jejich ambasadory v podobě již zmíněných známých osobností.

Funkce slavných osobností v sobě nemusí nutně nést pouze lepší propagaci a zvýšení důvěryhodnosti. Sami zřizovatelé této webové stránky akcentují nespécifickou prevenci ve formě vhodných volnočasových aktivit, čímž si děti vytvářejí vhodné návyky, rozvíjejí své schopnosti a snižují tak pravděpodobnost rozvoje rizikového chování. Právě z tohoto důvodu tváře sportovců a umělců mohou mladistvé motivovat k aktivnímu trávení svého volného času a sloužit zároveň jako vzory pro mladou generaci, kteří navíc vyjadřují svůj negativní a odmítavý postoj k šikaně a násilnému chování jako celku.

Na rozdíl od Minimalizace šikany web Stop šikaně nabízí odkazy i na sociální sítě, což také souvisí s celkovou komerčností nadačního fondu a se spolupracujícími známými osobnostmi, které právě skrze sociální sítě mohou zvyšovat dosah povědomí o problematice šikany i rozšíření působení.

Specifickou aktivitou je pak malování židlí slavnými osobnostmi, kdy pro nadační fond výtvarně tvoří svou originální židli a tím se symbolicky začleňují do jakési pomyslné

komunity, která šikanu odmítá a snaží se šířit informace o její prevenci. Dále propagují regionální semináře a odborné konzultace pro ředitele škol, výchovné poradce a další pedagogické pracovníky.

Oba weby k naplňování vytyčených cílů využívají odlišné prostředky propagace. Minimalizace šikany celkově působí více akademicky, názornými kazuistikami ve formě psaných příběhů či videí se pokouší do hloubky přiblížit uživatelům problematiku šikany. Kombinací teoretických informací a konkrétních příběhů se snaží zasáhnout racionální i emoční složku uživatelů. Stop šikaně oproti tomu volí cestu na první pohled zaměřenou spíše na kvantitu, kdy informace prezentované na jejich stránkách nepostihují tolik hloubku problematiky šikany, nicméně přes známé tváře se povědomí o tomto fenoménu dostává do širší veřejnosti. Zároveň slavné osobnosti slouží jako kladné vzory, které vyjadřují svůj negativní postoj k šikaně a ukazují alternativní cestu tvorby a péle.

3.4.5 FAQ (nejčastější dotazy a odpovědi)

V této kategorii bych ráda zmínila rubriku nejčastějších otázek a odpovědí, které zprostředkovávají oba weby svým uživatelům na příslušných stránkách. Funkcí této rubriky je především přehledné vysvětlení šikany a usnadnění pochopení této problematiky v několika otázkách a bodech.

Minimalizace šikany na svém webu nabízí jedenáct nejčastějších dotazů se stručnými odpověďmi spolu s odkazy na podrobnější informace na jejich stránkách, které jsou bohužel ve většině případů nefunkční. První dotaz směřuje na šikanu jako takovou – Co to vlastně šikana je? Zda již posměšné poznámky se dají považovat za šikanu a jaké jsou její druhy, kliknutím na odkaz se uživatel dostává k podrobnějším informacím, které představím podrobněji v následující kategorii.

Druhá otázka se týká rozdílu mezi škádlením a šikanou, kdy tvůrci stránek popisují, že se společnost mnohdy domnívá, že se jedná o šikanu pouze v případě, je-li přítomno brutální fyzické násilí, tomuto dojmu pak často podléhá i celý kolektiv, ve kterém se šikana odehrává. Uvádí, že mezi škádlením a šikanou se vyskytuje tenká hranice a může být těžké je od sebe odlišit. Odkaz pod touto otázkou je však zřejmě zastaralý a již není funkční, stejný problém je pak přítomen i u všech následujících odkazů pod dalšími otázkami.

Třetí otázka míří na závažnost šikany v konkrétním kolektivu – jak určit stupeň dané šikany, odkazují na jednotlivá stádia šikany s přesnými charakteristikami, které prezentují na svém webu a blíže je popíšu v následující kategorii.

Další otázka se pak týká osobnosti agresora, jak takový člověk vypadá, jedná se o velkého a silného hulváta? Tato představa je poměrně hluboce zakořeněná, avšak agresorem může být kdokoliv i jedinec, do kterého bychom to na první pohled neřekli, uvádějí, že se může jednat i o vzornou studentku s vysokým sociokulturním kapitálem.

Pátá otázka směřuje na správný postup při řešení první pomoci šikany, zdůrazňují, že se jedná o velmi citlivou problematiku a je potřeba nic nepodcenit.

Šestá otázka se týká rodičů a směřuje k rozklíčování šikany u vlastního dítěte. Často rodiče mohou mít nepříjemný pocit, že se něco děje, jak tedy zjistit, co se děje, když samo o dítě o problémech nemluví.

Sedmá otázka se zaměřuje na případ, kdy rodič skutečně zjistí, že je jeho dítě šikanováno. Prezentují první nejčastější reakci rodičů, což bývá direktivní přímě řešení s myšlenkou ihned problém vyřešit nejlépe hned s agresorem. Vznáší otázku, zda je tato reakce vhodná a opravdu vede k pomoci dítěte, bohužel na otázku se odpověď nedozvídáme, neboť je daný odkaz nefunkční.

Osmá otázka směřuje k specifické otázce, co dělat, když se rodič dostane do situace, kdy je jeho dítě agresorem. Osvětlují přirozenost reakce, kdy si rodič nechce přiznat, že by něčeho takového bylo jeho dítě schopno a je přirozené své dítě hájit.

Devátá otázka se týká tématu kyberšikany – o co vlastně jde. Internet v současné době nabízí nový prostor, kde se dítě pohybuje a není možné mu ho zakázat, ovšem zůstává potřeba ho naučit bezpečnému chování v daném prostoru. Další otázka souvisí také s kyberšikanou, a to konkrétně s jejím řešením, co může rodič v tomto případě dělat. Poslední otázka směřuje na stejné téma, akorát se vztahuje ke škole. Kdy školy mohou mít často pocit, že se jich kyberšikana netýká, neboť se odehrává mimo její půdu, ovšem průzkumy ukazují, že až 78 % agresorů navštěvuje stejnou školu jako oběť, právě proto by se škola neměla zříkat její zodpovědnosti.

Celkově otázky uvedené na webu Minimalizace šikany jsou v celku zajímavé a budí zvědavost, jedná se o otázky, které si často mohou klást právě rodiče dětí, jichž se může

týkat. Nicméně nefunkční odkazy pod jednotlivými dotazy přehlednost a rychlou informovanost příliš nepodporují. Většinu otázek si sice lze zodpovědět na webu po důkladném zkoumání, ovšem jasné a rychlé odkazy v konkrétních otázkách by přehlednost o dost zjednodušily.

Stop šikaně na svém webu prezentuje devět nejčastějších otázek s obsáhlými odpověďmi zprostředkovanými hned pod danými otázkami. Uvádějí, že odpovědi zpracovával odborný tým při Univerzitě Karlově, dále nabádají, aby se uživatelé nebáli kontaktu, v případě, že nenaleznou odpověď na svou otázku.

První otázka se týká rodičů – Jak jako rodič poznám, že je mé dítě ve škole šikanováno? Akcentují, že každé dítě se projeví jiným způsobem, nicméně je vždy patrná změna chování. Nejčastěji se jedná o uzavřenost nebo náhlou změnu nálady v případě zmínění školy. Dítě může ze školy chodit špinavé, hladové či ztrácet cenné věci. Pokud se rodič na dané okolnosti dotáže, vysvětlení bývají obvykle nedůvěryhodná, žák také může trpět častými bolestmi břicha či hlavy, aby se vyhnul škole. V závažnějších případech může dojít k útěku, ať už k reálnému nebo do nemoci. Průvodním jevem může být také zhoršení školního prospěchu, dále dítě odmítá věci, které mu dříve nevadily. Všechny tyto znaky mohou být voláním o pomoc.

Druhá otázka se zaměřuje na učitele a jejich pozici – Jak jako učitel poznám, že v mé třídě probíhá šikana? Na webu je zmíněna určitá tenze v rámci kolektivu, zvýšený tlak na konformní chování, kdy nejjednodušší přístup k vnímání těchto změn má třídní učitel. Častá bývá neochota trávit přestávky se spolužáky, vyhýbání se určitým činnostem či místům. Nejobvyklejším projevem bývá náhlé zhoršení školního prospěchu, neodevzdávání úkolů nebo zapomínání pomůcek.

Třetí otázka směřuje k pomoci při šikaně a to konkrétně, kde hledat profesionální pomoc. Stop šikaně uvádí, že prvním místem pomoci by měla být samotná instituce školy, jejíž zaměstnanci by měli být odborně připraveni tuto situaci řešit. Dále připadají v úvahu bezplatné anonymní poradny, linky důvěry nebo pedagogicko-psychologická poradna. Jako další alternativu prezentují webovou aplikaci Nenech to být. V krajních případech se lze obrátit i na Policii ČR.

Čtvrtá otázka se pak táže, zda je šikana trestná. Ačkoliv právní řád termín „šikana“ nezná, může být stále trestně postižitelná v případě, že šikanování naplňuje skutkovou podstatu

trestných činů. Může nastat i tzv. jednočinný souběh, což znamená, že se pachatel dopustí většího počtu trestných činů jedním jednáním. Dále zdůrazňují, že od patnácti let již je jedinec trestně odpovědný, i když omezeně. Trestní sazby se pak určují v závislosti na věku, závažnosti činu a celkových okolnostech, přihlíží se i k míře ohrožení pro společnost.

Pátá otázka je pak totožná s otázkou na webu Minimalizace šikany – Jaký je rozdíl mezi šikanou a škádlením? Stop šikaně uvádí, že zásadní rozdíl se nenachází ve vnějších projevech, ale ve vnitřní podstatě zmíněných jevů. Šikana zesměšňuje, ubližuje, ponižuje na jedné straně a na straně druhé zvyšuje sebevědomí agresora. Škádlení vnáší do situace humor, objevují se sympatie na obou stranách, odlehčuje, v momentě, kdy je jednání jednomu z účastníků nepříjemné, končí hranice škádlení.

Šestá otázka se týká následků šikany. Na webu se uživatel dočte, že špatně řešená nebo neřešená šikana může mít dopad i na pasivní účastníky. V případě oběti rozdělují důsledky na bezprostřední a dlouhodobé. Mezi bezprostřední zařazují bolest z fyzické či psychické újmy, poruchy spánku, soustředění a veškeré jevy související se silným stresem. Za dlouhodobé následky lze považovat veškeré psychosomatické poruchy, problémy se sebehodnocením a navazováním vztahů. I agresor však bývá ovlivněn šikanou, zejména bývají narušeny jeho vztahy a dostává se do konfliktů se sociálními normami.

Sedmá otázka se zaměřuje na kolektivy, kde se šikana vyskytuje nejčastěji. Uvádějí, že šikana se může objevit v jakémkoliv vrstevnickém kolektivu. Nejčastěji se rozvíjí tam, kde převládá silný stres, je přítomná kultura násilí, sociální prostředí přispívá k negativním jevům, šikana bývá bagatelizována či přehlížena a je přítomen autoritářský styl vedení.

Osmá otázka směřuje k postihům, které hrozí pachatelům šikany. Postihy mohou být nastavovány podle konkrétních předpisů školy nebo v rámci obecně platných právních předpisů. V závislosti na závažnosti činu se může jednat o nejrůznější kázeňská opatření nebo sníženou známku z chování. Pokud případ řeší Policie ČR jako trestný čin, pak je pachatel potrestán na základě soudního rozsudku.

Poslední otázka je zaměřena na spolužáky obětí, jak jim mohou pomoci, v případě, že mají podezření na šikanu. Uvádějí, že při dlouhodobě trvajícím násilí je důležité všechny

kroky dobře promyslet, pokud poskytuje pomoc nezletilý jedinec, přichází v úvahu se rozhodně nejdříve poradit s dospělým, kterému důvěřuje. Vhodné je oběti poskytnout emocionální podporu, ujistit ho, že v tom není jedinec osamocen.

Představila jsem nejčastější otázky na jednotlivých stránkách i s příslušnými odpověďmi. V případě Minimalizace šikany nefunkční odkazy pod otázkami nezprostředkovávají dostatečné odpovědi a dohledávání podrobnějších informací je pak komplikovanější. Vyskytuje se více tematika kyberšikany a otázky jsou kladeny spíše z pozice rodiče. Stop šikaně pak na svém webu prezentuje otázky, které jsou zodpovězeny hned pod nimi poměrně podrobně. Oba weby zařadily mezi své nejčastější otázky rozdíl mezi škádlením a šikanováním. Stop šikaně se zaměřuje na různé pozice, ze kterých může jedinec problematiku šikany řešit – učitel, rodič, spolužák, blízcí. Dále se také více soustřeďuje na postihy a legislativní rámec v rámci těchto otázek, vůbec pak nezahrnuje tematiku kyberšikany ve svých dotazech.

3.4.6 Informace o šikaně

Do této kategorie jsem zahrнула veškeré informace, které jsou o šikaně na webech prezentovány.

Minimalizace šikany na svých stránkách definuje šikanu jako „*vědomé, zpravidla opakované ubližování, kdy se oběť není schopna bránit...*“ Akcentují rychlý nárůst a závažnost projevů, kdy se prvotní legrácky mohou lehce proměnit ve fyzickou agresi. Uvádějí jednotlivá stádia šikany a jejich specifické charakteristiky, kdy zdůrazňují fakt, že od třetího stádia šikany již nestačí pedagogická pomoc, ale je potřeba povolat odbornější pomoc a ideálně zabezpečit intervenci psychologem či etopedem. V závažnějších případech neexistuje jiné řešení, než rozdělení skupiny a vyčlenění určitých členů.

Dále na webu akcentují zejména asymetričnost vztahu, kde je použita agrese, která je sama o sobě samoúčelná. Uvádějí rozdělení dimenzí vnějších projevů šikany na přímou a nepřímou, fyzickou a verbální, aktivní a pasivní, které v různých kombinacích dávají vzniknout osmi druhům šikany. Vycházejí zejména z publikací doktora Michala Koláře, který je jedním z hlavních odborníků na šikanu u nás a spolupracuje s MŠMT na vytváření vhodných postupů a doporučení při řešení šikany na školách.

Na stránkách Minimalizace šikany se pak uživatel dále dočte, že šikana se netýká pouze oběti a agresora, ale je záležitostí celé skupiny – tedy i přihlížející většiny, pokud totiž zvolí člen skupiny pasivní postoj k situaci a nezakročí, mohou se u něj vyvinout pocity viny. Normy celé skupiny se nevědomě posouvají v závislosti na stupni rozvoje šikany.

Dále je k dispozici slovník pojmů, kde se uživatel dozvídá, co se konkrétně ukrývá pod terminologií spojenou s prevencí. Konkrétně pak vysvětlují tyto pojmy: klima školy a třídy, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP), skupinová dynamika a zdravá škola.

Dozvídáme se i o přímých a nepřímých znacích šikany a jejich jednotlivých manifestacích. Mezi nepřímé (varovné) znaky šikany uvádějí např. osamocení o přestávkách, vyhledávání blízkosti učitelů nebo náhlou změnu školního prospěchu. Do přímých znaků pak řadí posměšné poznámky, kritiku žáka nebo rvačky. Dále upozorňují na začleňování mladších žáků nově zařazených do třídy, protože hrozí vyšší riziko výskytu přizpůsobovacích konfliktů.

Minimalizace šikany dále na svých stránkách uvádí informace o legislativním zasazení šikany v rubrice „Šikana a paragrafy“. V právní praxi je za šikanu označováno „*úmyslné jednání, které je namířeno proti jinému subjektu a které útočí na jeho důstojnost.*“ Rozhodující zde není forma, ale fakt prokázání úmyslného záměru, posuzuje se také míra společenské nebezpečnosti a zda intenzita činu dosahuje intenzity uvedené v zákoně. Dále představují výčet trestných činů zahrnující podstatu šikany podle ustanovení trestního zákoníku, patří mezi ně např. trestný čin omezování osobní svobody, trestný čin vydírání, trestný čin ublížení na zdraví nebo trestný čin poškození cizí věci. K právnímu postihu musí být pachatel starší patnácti let, v případě, že je mladší patnácti let, mohou být postihnuti rodiče. Může také dojít k nařízení ústavní výchovy či stanovení dohledu. Škola nese plnou odpovědnost, pokud k šikaně došlo během vyučování, lze po školském zařízení požadovat i náhradu škody vzniklé v důsledku šikany. V případě, že se prokáže zanedbání pedagoga či ředitele školy, může být právně potrestán.

Stop šikaně na svých stránkách jako první osvětluje, co šikana není. Nejedná se o šikanu v případě, že je přítomna pouze jednorázová agrese, vzájemná rvačka dvou stejně silných jedinců soutěžících například o stejnou dívku, zkrátka chybí nepoměr sil. Stejně jako Minimalizace šikany vysvětluje proces šikanování jako opakované a záměrné jednání

s cílem ublížit, zastrašit či ohrozit, kdy se oběť z nejrůznějších důvodů není schopna bránit. Zahrnuje fyzické útoky, poškození věci, krádeže, pomluvy, slovní napadání, ponižování nebo sexuální obtěžování. V dnešní době akcentují čím dál častější formu šikany pomocí internetu a mobilních zařízení – kyberšikanu.

Dále na svém webu prezentují rozdíl mezi škádlením a šikanou, kdy škádlení se projevuje spíše v rámci přátelských vztahů, kde je vztah rovnocenný, jedná se o žertování, které v sobě nenese špatný záměr a slouží jako jakési odlehčení a ke zlepšení nálady. Šikanování pak oproti škádlení ubližuje a je oběti velice nepříjemné, kdy je neschopna se bránit.

Návštěvník webu se poté dočítá o formách šikany, které uvádí Stop šikaně na svých webových stránkách. Rozlišují pět forem šikany – podle typu agrese, podle věku a typu instituce, z genderového hlediska, ve školách s různým typem řízení a podle speciálních vzdělávacích potřeb aktérů. První forma v sobě nese fyzickou, psychickou šikanu i kyberšikanu. Šikana podle věku a typu instituce rozlišuje věkové rozlišení zúčastněných v závislosti na typu zařízení, které navštěvují, zda se jedná o učně, šikanu na prvním stupni nebo například šikanování mezi vězni. Genderové hledisko pak zohledňuje, proti komu je šikana namířena, zda se jedná o šikanu mezi dívkami, nebo jsou genderové skupiny namířené proti sobě. Čtvrtá forma se zabývá vzdělávací politikou školy, resp. jaký typ vedení škola zastává a jaké represe vyžaduje v souvislosti s nedodržením školního řádu, zda razí autoritativní přístup s pevnou hierarchií, či demokratické prostředí na úrovni partnerského vztahu. Poslední forma se pak zaměřuje na to, proti komu je šikana namířena, zda se jedná o šikanu žáků s určitým znevýhodněním, případně s jakým. Tato klasifikace je také uvedena v publikacích doktora Michala Koláře.

Stop šikaně dále na svých stránkách poskytuje informace o nejčastějším prostředí, kde se šikana projevuje – jedná se zejména o kolektivy, kde jsou jedinci na stejné hierarchické úrovni, např. školní třída nebo i pracovní kolektiv stejně postavených pracovníků. Dále upozorňuje, že je nutné šikanu nepřehlížet, neboť dochází k celoživotním následkům ve formě nejrůznějších poruch duševního zdraví i narušení tělesného zdraví oběti. Zmiňují také fakt, že je těžké šikanu odhalit zejména z podstaty její vlastní nedostupnosti a skrytosti, kdy velmi často všichni aktéři brání jejímu odhalení. Tendence společnosti navíc směřují spíše k bagatelizaci šikany, což činí její identifikaci ještě náročnější.

Stejně jako na stránkách Minimalizace šikany i zde se návštěvník může dočíst o přímých a nepřímých varovných signálech, u kterých je třeba zbystřit. Uvádějí v podstatě stejné příklady, mezi přímé signály bych zmínila např. nátlak na jedince k vykonávání nemorální až trestné činnosti, či nátlak na jedince, aby dával peněžní nebo věcné dary. U nepřímých signálů se jedná pak spíše o uzavřenost, osamělost, nejistotu nebo konkrétní situaci – kdy například při výběru do sportovních týmů je vybírán mezi posledními.

Stejně jako Minimalizace šikany také představují jednotlivá stádia šikany s jejich konkrétním popisem od zrodu ostrakismu až po rozvoj dokonalé šikany v poslední fázi. Zmiňují, že k prvnímu stádiu, tedy zrodu ostrakismu, dochází téměř ve všech skupinách, kdy je přirozené, že se v nich nachází někdo neoblíbený či nevlivný a na jeho účet pak často padají určité vtipy. Tyto vtipy se však prohlubují a daný jedinec se postupně stává skupinovým terčem posměchu, ve třetím stádiu dochází ke klíčovému bodu, kdy se hierarchie prohlubuje, vydělí se jádro útočníků a dochází k systematické šikaně nejvhodnějších obětí. Po tomto momentu je již obtížné situaci řešit, neboť se šikana stává nepsaným pravidlem směřuje k posunu celkové normy skupiny. Stejně tak zdůrazňují chápání šikany jako nemoci celkové skupinové demokracie.

Stop šikaně dále na svém webu radí, jak postupovat při řešení šikany. Zdůrazňují, že jednoduché návody na postup nefungují, neboť mohou napáchat více škody než užítku, zároveň však upozorňují, že tento fenomén je rozšířen po světě nejvíce. Účinná pomoc zahrnuje vnitřní zmapování problému, při čemž bere v potaz stádium a konkrétní formu šikany, dále přihlíží k intenzitě závislosti vztahu mezi obětí a agresorem a maskovacím mechanismům celkového systému. Dále uvádí, že je vždy třeba dohledat odbornou pomoc, celkovou situaci by však měla zvládnout škola s případnou pomocí poradenských zařízení, v případě, že si neví rady, vyskytuje se možnost využít pedagogicko-psychologickou poradnu, psychiatry či Policii ČR.

Analogicky jako Minimalizace šikany nabízí návštěvníkovi pohled na šikanu z hlediska práva a odpovídá na otázku, kdy je vhodné se obrátit na policii. Na policii by se podle webu měli lidé obrátit v případě, kdy nabydou dojmu, že šikana se dostala do takového rozměru, kdy je možné ji hodnotit jako přestupek nebo byla naplněna skutková podstata trestného činu. Definiují zcela totožně šikanu z pohledu právní praxe, kdy akcentují zejména úmyslnost daného činu. Bývá postihována podle trestního zákoníku, protože

současně často dochází k páchání trestných činů proti svobodě a lidské důstojnosti. Dále uvádějí jednotlivé zákony a metodické pokyny, kde se pojednává o problematice šikany.

Na obou webových stránkách se tedy uživatel dočte o definici šikany, jednotlivých stádiích šikany, přímých a nepřímých signálech šikany a jejím legislativním rámci. Minimalizace šikany zpracovává druhy šikany, zatímco web Stop šikaně uvádí formy šikany, obě klasifikace však vychází z publikací doktora Michala Koláře. Obě internetové stránky kladou důraz na včasné a citlivé řešení problému a zároveň upozorňují, že tento jev není společensky žádoucí a není zde prostor pro jeho bagatelizaci.

3.4.7 Poradna

Tato kategorie je zasvěcena konkrétní pomoci, kterou weby zprostředkovávají svým návštěvníkům. Obě internetové stránky nabízejí rubriku poradny, kam se uživatelé mohou obrátit v případě problému nebo s možností konzultace. Zprostředkovávají telefonní čísla a textový formulář, kam je možné dotaz položit.

Minimalizace šikany v sekci „Poradna“ nabádá návštěvníky, aby pokládali jakékoliv dotazy týkající se šikany, ať už jsou přímými účastníky, nebo vědí o někom, koho se týká, v případě, že se bojí mluvit či nevědí s kým. Obrátit se s dotazem nebo prosbou o pomoc mohou jak děti, tak dospělí. Web vybízí ke kladení otázek ve všech fázích problémů i v případech, kdy se šikana v konkrétním případě již řešila a nepřevládá spokojenost s výsledkem, lze také konzultovat i případný postup ve faktické situaci. K této příležitosti slouží krizová non-stop linka, kterou zřizuje nezisková organizace Cesta z krize. Další možnost nabízí odkaz „Chci položit dotaz“, kam lze napsat po uvedení emailu. Na stránkách je akcentována anonymita a zaručují, že dotazy ani odpovědi nebudou nikde zveřejněny.

Stop šikaně nabízí obdobnou poradnu, pod odkazem „Potřebujete pomoc?“. Možnosti problému rozdělují do čtyř konkrétních témat, kdy se pod jednotlivými náměty otevírají odlišné odkazy a telefonní čísla, v závislosti na daném problému. První variantu označuje otázka „Trápí tě něco a potřebuješ si o tom s někým promluvit?“, která zprostředkovává odkaz na stránky Linky bezpečí a jejich telefonní číslo. Druhou možnost tvoří dotaz „Víš, že někomu ubližují a chceš to dát anonymně vědět?“, jež nabízí odkaz na stránky Nenech to být, jedná se o poměrně nový projekt z roku 2017, který funguje jako online schránka důvěry pro školy a firmy po celém světě a umožňuje tak anonymní a rychlou komunikaci.

Další eventualitou je pak „Potkal ses s kyberšikanou a nevíš, co s tím?“, která odkazuje na stránky E-bezpečí a jejich poradnu, kde se rozprostírá konkrétní formulář týkající se obtíží z oblasti internetu a online prostředí. Poslední varianta je pak určena pro rodiče, pod otázkou „Máte podezření, že má vaše dítě problémy?“ se otevírá odkaz na Rodičovskou linku a opět je k dispozici telefonní číslo, na které lze volat, na jejich stránkách je opět zpřístupněn formulář pro vyplnění dotazu.

Oba weby tedy zprostředkovávají obdobnou pomoc, akorát využívají jiné formy. V případě Stop šikaně, se dostáváme do specifitějších otázek a problémů, kde by se mohlo stát, že ani jedna varianta nebude pro uživatele vhodná a mohl by pak žádost o pomoc vzdát, právě z důvodu nabytí pocitu, že jeho problém nespadá ani do jedné kategorie. Minimalizace šikany v tomto ohledu tolik konkrétní není a nabádá větší spektrum uživatelů k položení dotazu. Stop šikaně navíc na svých stránkách žádnou poradenskou činnost nenabízí, pouze odkazuje uživatele na další zdroje.

Důležitou roli v tomto ohledu samozřejmě hraje anonymita, která je v této nepříjemné problematice zásadní. Veškerá poradenská činnost v písemné podobě je zde uskutečňována přes e-mailovou komunikaci. Záleží tedy čistě na uživateli, zda vyplní svůj běžný mail, nebo si vytvoří nový čistě pro poradenské účely.

Někdo by možná v sekci „Poradna“ čekal otevřenou diskusi různých uživatelů a poradců nad konkrétním problémem. V tomto případě se však domnívám, že se v mnoha případech jedná o natolik intimní a osobní problém, že málo lidí najde odvahu k veřejnému sdílení v diskusích. Proto se stránky přiklánějí spíše k formě „FAQ“, kde ukazují nejčastější otázky a odpovědi, které nejvíce běhají hlavou lidem řešící problematiku šikany. Nehledě na fakt, že každý případ šikany je velice unikátní a specifický, což si žádá diskrétní postupy, aby oběť nebyla vystavena opětovanému stresu.

3.4.8 Uživatelé

V této kategorii popíšu jednotlivé skupiny uživatelů, na které míří internetové stránky přímo i nepřímo podle obsahu a rubrik, které na svých webech prezentují.

Minimalizace šikany, jak již avizuje jejich program, míří především do škol, tedy na pedagogy i na vedení škol k realizaci účinných preventivních opatření. Hned na úvodní straně nabízí možnost „Co může udělat škola“, kde uvádí vhodné kroky, jak šikaně předcházet, kde zmiňují především nastavení pravidel, komunikaci s žáky, podporu

pozitivního klimatu, vytipování potenciálních rizikových míst či obětí, spolupráci s rodiči a kolegy. Dále prezentují kroky při řešení již probíhající šikany, kde zdůrazňují především odhad závažnosti šikany, rozhovor s oběťmi a informátory, ochranu obětí, rozhovor s agresory, rodiči, výchovnou komisi a práci s celou třídou. V neposlední řadě zmiňují i jednání, kterým je třeba se při řešení šikany ve školách vyhnout.

Dále Minimalizace šikany směřuje svou informační činností i k rodičům, kde nabízí rubriku „Rady pro rodiče“, kde popisují vhodný postup, jak a kdy s dítětem o šikaně mluvit. Doporučují se obrátit především na školu a problém neřešit direktivně s agresorem či jeho rodiči. Apelují na udržení emocí, aby se nastolilo vhodné prostředí pro řešení šikany. První kroky by měly směřovat přes třídního učitele, konzultovat s ním informace od dítěte. Pokud komunikace s třídním učitelem není účinná, doporučují se obrátit na výchovného poradce nebo ředitele školy. V krajním případě lze také podat stížnost na Českou školní inspekci nebo se obrátit na Policii ČR. Radí i v případě, kdy se rodiče dostávají do situace, kdy jejich dítě je agresorem, v této situaci se může jednat o volání o pomoc ze strany dítěte, kdy může být nedostatečně naplněna emoční složka.

Minimalizace šikany tedy směřuje především na uživatele, kteří se pohybují ve škole jako pedagogové, výchovní poradci či ředitelé, jež by chtěli využít služby preventivního programu a edukace učitelů či žáků na poli šikany. Zároveň cílí i na rodiče dětí, nabízí jim základní informace o šikaně a možné postupy, kterých je vhodné se držet, případně kterým se raději vyvarovat. Web ovšem nijak direktivně nemíří na samotné oběti šikany, nikde se uživatelé nedozvídají, co mají dělat, pokud se šikana týká přímo jejich samotných. Jediná eventualita, jak se v tomto prostředí něco dozvědět je obrátit se přímo na „Poradnu“, využít uvedené telefonní linku nebo položit dotaz písemně.

Stop šikaně, jakožto nadační fond, míří na specifickou skupinu uživatelů, totiž na potenciální partnery, kteří by chtěli přispět fondu finančním obnosem. Uvádí na jejich webu informace pro dárci spolu s číslem transparentního účtu, kam lze přispět. Nabízejí i žádost o vydání potvrzení o poskytnutí finančního daru. Celkové zaměření, jak již jsem uvedla výše, má komerční charakter, již z informací na úvodní stránce směřují tedy více na zapojení se do podpory nadačního fondu.

Další skupinou cílových uživatelů jsou stejně jako v případě Minimalizace šikany rodiče dětí, které trápí šikana. Mohou zde zjistit, jako poznat, že jejich dítě někdo šikanuje, jakých signálů si především všimnout a kde hledat profesionální pomoc.

Do další cílové skupiny lze zařadit také učitele, ovšem jim se na webu neotevřel takový informační prostor jako v případě Minimalizace šikany. Stop šikaně pouze zodpovídá otázku, jak učitel pozná, že v dané třídě probíhá šikana. Pedagogických pracovníků, výchovných poradců, metodiků prevence a ředitelů škol se však týkají odborné konzultace a regionální semináře, o které lze požádat po vyplnění formuláře.

Spolužáci obětí šikany tvoří jakousi okrajovou cílovou skupinu uživatelů. V případě této skupiny se mohou dozvědět, jak lze spolužákovi či spolužačce pomoci v případě, že má dotyčný podezření na šikanu.

Podobně jako Minimalizace šikany ani Stop šikaně nenabízí žádné ucelené informace pro oběti šikany. Oběti šikany v prostředí tohoto webu nacházejí pomoc také pouze v rubrice „Poradna“, kde naleznou odkazy, na koho se lze obrátit a zodpovědět konkrétní otázky.

Oba weby tedy míří na podobné skupiny uživatelů, v případě Stop šikany se otevírá specifická cílová skupina, která nabádá uživatele ke spolupráci s fondem. V porovnání obou webů nabízí Stop šikaně výrazně méně informací pro cílové skupiny. Minimalizace šikany pak více do svého webu zapracovává rodiče, jejichž děti mohou být agresory. Ani jedna internetová stránka však nepracuje více s oběťmi šikany, kde by pro ně prezentovali ucelené informace a možná jakousi podporu ve svěřením se blízkému člověku, aby v obětech iniciovali obranné reakce a přiměli je celkovou situaci řešit.

3.5 Specifické rubriky na jednotlivých webech

V této kapitole blíže představím specifické rubriky, které obsahuje pouze jeden z webů a nelze je tedy blíže porovnávat v rámci vytyčených kategorií. Tyto rubriky jsem zařadila do dílčích subkategorií, specifických vždy pro jeden z webů, které blíže dokreslí a zkompletují celkový obraz obou internetových stránek.

3.5.1 Subkategorie Reference

Web Minimalizace šikany na svých stránkách zprostředkovává rubriku „Reference“, kde nabízí několik vyjádření ředitelů škol, kteří využili jejich program na svých školách. Tato rubrika celkově slouží k větší důvěryhodnosti stránek, kdy se uživatel dočítá konkrétní

zkušenosti s programem od jednotlivých škol napříč republikou a nabádá tak ostatní pedagogické pracovníky a ředitele škol k jejich využití.

Reference logicky nesou pozitivní obsah, kde autoři kvitují především poutavé propojení teorie s praxí, kdy dochází v konkrétních školách k prevenci vázané na tamní specifické rizikové skupiny a začlenění programu do vzdělávacích politik škol.

Společný akcent všech recenzí je kladen především na rozšíření obzorů, hlubší vhled do problematiky šikany, zvýšení citlivosti na signály šikany, nastavení vhodných mechanismů řešení a pozitivního školního klimatu, kladně hodnotí zážitkové aktivity, které pedagogům rozšiřují náhled na faktickou podobu šikany. Metodička školní prevence, která má s programem zkušenosti navíc uvádí, že v rámci školení dochází i ke zlepšení komunikačních dovedností a zvyšuje empatii a resilienci účastníků.

Často se také opakuje poměrně velká časová náročnost, která je spojená s tímto programem, která je nutná kvůli postihnutí komplexnosti problematiky šikany, je tedy třeba vůle a dostatečná časová dotace ze strany škol a pedagogických pracovníků.

Všechny reference se nesou v pozitivním duchu a kvitují celkový program pro školy, který propojuje teorii s praxí pomocí názorných pomůcek a vhodných mechanismů. Vzhledem k faktu, že webové stránky Minimalizace šikany nabízí preventivní program pro školy, myslím, že rubrika „Reference“ pomáhá lépe dokreslit, co mohou uživatelé od projektu očekávat. Tyto informace zprostředkovává v celkem podrobných popisech zkušeností od jednotlivců pohybující se v oboru školství, což dává ostatním uživatelům dojem kvality a důvěryhodnosti webu i celkového programu. Přijde mi logické a velmi vhodné tyto informace na internetových stránkách prezentovat, neboť nabízí určitý produkt a uživatelé by měli mít možnost přečíst si jakési recenze, což celkově může sloužit i jako dobrá zpětná vazba pro autory programu.

3.5.2 Subkategorie Blog

Stop šikaně nabízí na svých webových stránkách rubriku „Blog“, kde informuje především o novinkách v aktivitách nadačního fondu, proběhlých akcí a nabízí odkazy na rozhovory s partnery fondu, kde byla zmiňována problematika šikany.

V sekci „Novinky a informace“ prezentují především finanční podporu nejružnějším odvětvím a společnostem. Sami na svém webu avizují, že v probíhající pandemii rozšířili

činnost nadačního fondu a pomáhají tam, kde je nyní potřeba, proto v nejnovějších článcích se objevují především témata jako pomoc domovům pro seniory a zdravotnickým zařízením, což odbočuje od tématu šikany.

Proběhlé akce ukazují nejčastěji fotografie s krátkým popisem z nejrůznějších akcí a festivalů, kde byl přítomen Nadační fond Stop šikaně spolu s jeho tvářemi a partnery. Ukazují však spíše na jednorázové akce, které nijak nepodporují komplexní a kontinuální preventivní programy.

Sekce „Videa“ zprostředkovávají odkaz na videoklip, který vznikl pro Nadační fond Stop šikaně, který má odrážet současnou dobu a poukazuje na virtuální část života mladých lidí a sociální sítě, které sami o sobě mohou sloužit jako prostředí pro ubližování druhým. Dále zde prezentují krátké intro video s logem Stop šikaně, které má ilustrativně nastínit šikanu.

Další sekce „Masmédia“ prezentuje odkazy na články a rozhovory v médiích, kde byl zmíněn Nadační fond Stop šikaně nebo kde figurovali jeho tváře a partneři, kteří hovořili o šikaně z vlastní zkušenosti nebo pozice rodiče. Většinou se však články týkají hlavního partnera – Hudebního divadla Karlín.

Rubrika „Blog“ je asi největší komerční a spornou částí celého webu, kde jsou prezentovány vyprázdněné články, které se snaží oživit obsah internetových stránek. Z mého pohledu tato část webu spíše ubírá na důvěryhodnosti a často odkazuje na bulvární plátky, které nijak neprezentují téma šikany, ale spíše propagují viditelnost známých osobností nebo partnerů spojených s Nadačním fondem Stop šikaně. Názorným příkladem je třeba článek nesoucí název „Servírka Romana ze seriálu Most se bude vdávat“, který uživatelé najdou v části „Masmédia“ – tedy na první pohled titulek článku, který opravdu nijak nenapomáhá k celospolečenské osvětě šikany, jež prezentuje Stop šikaně ve svých cílech.

3.5.3 Subkategorie Kyberšikana

Minimalizace šikany na svém webu více rozebírá fenomén kyberšikany ve vlastní sekci, což bych ráda zmínila podrobněji v této subkategorii, jelikož na internetových stránkách Stop šikaně mu takový prostor věnován není.

Web Minimalizace šikany uvádí, že kyberšikana ubližuje a zesměšňuje prostřednictvím elektronických prostředků, opět se jedná o úmyslné jednání, které se často opakuje a oběť není schopna se bránit. Prezentují pár názorných příkladů, jakou podobu může kyberšikana mít. Ať už se jedná o výhrušné zprávy, posměšné fotografie vystavované na sociálních sítích nebo zneužití identity oběti k rozesílání zpráv její jménem – všechny tyto příklady připadají společnému jmenovateli – kyberšikaně.

Dále web dává do spojitosti vztah mezi šikanou a kyberšikanou. Uvádí, že obvykle spolu souvisí, nicméně kyberšikana s sebou nese svá vlastní specifika. V případě kyberšikany může mít oběť často pocit, že neexistuje žádné bezpečné místo, kvůli konstantní paralelní existenci kyberprostoru. K tomu se vztahuje i dlouhodobá životnost příspěvků v prostředí internetu, což má za následek opakované zraňování oběti, s čímž souvisí i nekontrolovatelné šíření a celková neomezená šíře publika.

Zabývá se i kontextem školy, co může dělat v případě kyberšikany. Doporučí zapojovat ICT pracovníka do preventivního programu školy. Samotné klima školy a třídy má vliv na kyberšikanu a je třeba ho sledovat a o vztazích s žáky hovořit. Dětem by měla být předána pravidla bezpečného pohybu na internetu, které přispějí k ochraně vlastní identity.

Další informace slouží pro rodiče, aby se lépe zorientovali, co v takových případech mohou podniknout. Uvádí podobné zásady, které platí i v případě přímé šikany – vnímat si změny v chování, s dítětem komunikovat a přijmout fakt existence virtuálního prostředí, kde se dítě pohybuje. Nemá tedy podle webu cenu tyto technologie dětem zakazovat, vhodné je však podporovat volnočasové aktivity mimo kyberprostor. Doporučují s dítětem mluvit o jeho aktivitách na internetu a poučit ho o možných rizicích. V případě již probíhající kyberšikany radí si daný materiál vytisknout, což může posloužit jako důkazní materiál. Velmi často bývá agresor ze stejné školy jako oběť, proto je v tomto případě vhodné kontaktovat zástupce školy.

V sekci kyberšikany dále nabízí informační letáky, příručku pro učitele a zprostředkovávají odkaz na výzkum zabývající se problematikou kyberšikany v prostředí českých škol. Celkově si myslím, že je vhodné pro problematiku kyberšikany vyčlenit vlastní sekci, jelikož v dnešní době, spolu s rozšířením používání sociálních sítí čím dál mladší generací dětí, stále více přesahuje virtuální realita do každodenních životů. Je tedy

více než nutné děti vzdělávat a působit preventivně v bezpečném pohybu a možných rizicích na internetu.

4 Výsledky a diskuse

Cílem této práce bylo zmapování podoby webových stránek nabízejících informace a poradenství v oblasti šikany. V rámci vytyčených kategorií a subkategorií bylo možné stránky podrobněji analyzovat a zároveň komparovat jejich obsah, celkový přístup i formální prvky webů.

Zaměříme-li se na jednotlivé motivy, které zřizovatelé vedou k provozu těchto webových stránek, lépe rozpoznáme jejich cíle a cílovou skupinu, ať již skrytou nebo předem avizovanou.

V případě webu Minimalizace šikany se jedná o obecně prospěšnou společnost, která si dává za cíl přinášet inovace do vzdělávání. Upozorňují na nedostatečné proškolení pedagogů a snaží se svými intervenčními a preventivními programy aktivně situaci měnit. Rubrika „Reference“ zprostředkovává zpětnou vazbu a umožňuje tak uživateli nahlédnout do kvality poskytovaných služeb, což zvyšuje důvěryhodnost celkové organizace i webu, na kterém vystupují. Důvěryhodnosti přispívají i odkazy na jejich publikace. Jejich cílovou skupinu utvářejí zejména pedagogové a školy, k nimž primárně míří jejich edukace. Do další skupiny lze zařadit i rodiče, kterým poskytují základní informace o fenoménu šikany. Již v menším měřítku se však věnují samotným žákům, na které nemyslí ani v rubrice „Nejčastější dotazy“.

Web Stop šikaně jakožto nadační fond své kroky směřuje spíše k posílení fondu. I když ve svých cílech uvádí především celospolečenskou osvětu, stránky působí spíše jako prostředek pro přispívání a nabízí pouze základní informace. Z proběhlých akcí se uživatel nedozvídá žádnou zpětnou vazbu od účastníků, reporty z nich jsou velice strohé a pouze od autorů stránek samotných. Odklonění od původních cílů je patrné i v naplnění současného obsahu, kdy se na webu objevují články především o finančních darech zdravotníkům a téma šikany se zdá být trochu pasé. Důvěryhodnost by těmto stránkám měly dodávat především tváře celebrit, které zaplňují web a úzká spolupráce s Univerzitou Karlovou jakožto autoritativní vzdělávací institucí. Vzhledem k avizovaným cílům se prostředky propagace zjevně míjí, neboť známé osobnosti by měli primárně mířit spíše na ovlivnění adolescentů a mladších uživatelů k rozvoji kvalitnějších volnočasových aktivit, bohužel fakticky svým obsahem jim stránky příliš věnované nejsou. Tento záměr je více naplněn přes sociální síť Stop šikaně, kde se fond zdá být

aktivnější a zároveň se jedná o prostor mladší generaci bližší. Unikátní a zřejmou cílovou skupinou se jeví potenciální přispěvatelé fondu, na něž však celebrity nemusí mít až takový kýžený efekt.

Velké mínus vidím v absenci informací a témat směřujících k samotným obětem šikany. Ani jeden z webů nenabádá oběti k řešení situace, svěřením se blízké osobě či neposkytuje prostou podporu. Hlavní obsah internetových stránek směřuje spíše k pedagogům, rodičům potažmo a velmi okrajově spolužákům. Nedochozí však ani ke snaze o rozvoj prosociálního chování obětí a téměř to vypadá, že pro ně na stránkách nezbylo místo, ve zkratce – o nich, ale bez nich.

Někdo by mohl možná namítat, že oběti mají k dispozici poradnu na obou webech, jenže tato rubrika se zdá být v obou případech spíše upozaděná, rozhodně netvoří stěžejní téma webu. Celková poradenská činnost působí vyprázdněně. Minimalizace šikany alespoň přímo na webu nabízí internetové poradenství formou e-mailu nebo nonstop linky, na kterou se dá volat a touto cestou je poskytnuta možnost pro oběti se někomu svěřit, ovšem nedozvídáme se nic o kvalifikaci poradenského týmu. V případě webu Stop šikaně se poradna ani nenachází přímo na jejich stránkách, působí jako pouhý zprostředkovatel a odkazuje na internetové poradenství jiných webových stránek.

Obě webové stránky vycházejí z klasifikace šikany z publikací doktora Michala Koláře, který spolupracuje s MŠMT na vytváření vhodných preventivních programů do škol. Zároveň Kolář působil jako odborný garant ve spolupráci s Minimalizací šikany při zavádění účinných školních programů.

Z teoretické části vyplývá, že se rodiče v současné době často obrací na internet a internetové poradenství, v případě, kdy si nevědí rady. Rodiče na obou webových stránkách své místo určitě mají, jsou jim zodpovídány základní otázky, přiblížené varovné signály, které by neměli podceňovat a je jim nastíněn případný postup v řešení celé situace. K případným dotazům či konzultaci slouží sekce „Poradna“ i pro ně.

V teoretické části také zazněla nejčastější doporučení pro rodiče týkající se šikany na amerických webových stránkách. Dalo by se říct, že se shodují s informacemi uvedenými na dvou českých webových stránkách, jež tvořily stěžejní základ této práce. Zmiňují varovné signály, kterých by si rodiče měli všimnout, nabádají k otevřené komunikaci a spolupráci se školou. V prostředí analyzovaných českých webů se však méně akcentuje

osobnost oběti a rozvoj jejího prosociálního chování spolu s rolí rodiče jako určitého pozitivního vzoru.

V této souvislosti je samozřejmě též nutné zmínit limity mé práce. V první řadě se jedná jednoznačně o subjektivitu. K oproštění od apriorních pocitů z webů jsem využila právě jednotlivé kategorie a subkategorie, v jejichž rámci proběhla analýza prezentovaných informací a díky nim byla možná i efektivnější komparace. K interpretaci jednotlivých prvků webů a jejich důvěryhodnosti jsem se snažila aplikovat důležité atributy v souladu s již provedenými studiemi, které zmiňuji v teoretické části této práce, jež napomáhají k lepší predikci atraktivity a validity webů.

Zajímala mě také frekvence návštěvnosti daných webů, jelikož na jejich stránkách není nijak veřejně dostupný počet návštěvníků. Na webu Stop šikaně je možné se dozvědět pouze o počtu zhlédnutí jednotlivých článků, který se většinou pohybuje kolem tří stovek. Oběma webům jsem se tedy napsala e-mail, zda by mi mohli poskytnout statistické údaje o počtu návštěv pro účely bakalářské práce, popř. jaké skupiny uživatelů se na ně obracejí nejčastěji. Ze strany webu Stop šikaně jsem se dozvěděla, že detaily návštěvníků podrobněji nesledují, před pandemií se snažili být aktivní především v terénu a v online prostředí se zaměřují spíše na komunikaci přes sociální sítě, kdy na Instagramu mají přes tisíc sledujících a natáčejí podcastový seriál, o němž však jejich web vůbec neinformuje. Ze strany Minimalizace šikany se mi nedostalo žádné odpovědi.

Dalším limitem by mohla být velikost vzorku, který obsahuje pouze dvě webové stránky. Vzhledem k faktu, že jsem pro účely analýzy chtěla vybrat pouze ucelené weby zaměřující se na šikanu a zároveň se co nejvíce přiblížit realitě běžného uživatele, který hledá odpovědi na problematiku šikany pomocí hesel na Googlu, jevíly se právě tyto webové stránky jako nejpřístupnější.

Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat informace o šikaně prezentované na internetových stránkách a podrobněji nastínit podobu těchto webů spolu s prostředky, které využívají pro prezentaci těchto dat a zamyslet se nad jejich funkcí.

Zpočátku v textu popisuji, jak došlo k vyhledávání webů, které prokázaly největší dostupnost a jež jsem podrobila hlubší analýze. Vzniklo osm hlavních kategorií – Zřizovatelé webových stránek, Formální stránka, Cíle, Prostředky propagace, FAQ (nejčastější dotazy a odpovědi), Informace o šikaně, Poradna a Uživatelé, v rámci kterých jsem weby blíže analyzovala a vzájemně komparovala. Pro úplné dokreslení podoby jednotlivých webových stránek jsem vytyčila tři subkategorie – Reference, Blog a Kyberšikana, které nastiňují jedinečné doplňující informace, jež obsahuje pouze jeden z webů a z tohoto důvodu nelze tyto rubriky porovnávat v rámci vytyčených kategorií.

Prostřednictvím jednotlivých kategorií a subkategorií můžeme lépe pohlédnout na charakter, povahu a strukturu internetových stránek a zároveň vidět odlišené přístupy prezentace stejné problematiky ve virtuálním prostředí.

Minimalizace šikany působí především akademickým dojmem, kdy v rámci svých komplexních programů vzdělává pedagogický personál škol na poli problematiky šikany. Dle přiložených referencí jednotlivých škol, lze jejich celkový program zhodnotit velice pozitivně, z čehož lze usoudit, že výchovnou funkci ve smyslu vzdělávání a výcviku zvládají a tím úspěšně naplňují vlastní vytyčený cíl. Webové stránky předkládají shodné informace s MŠMT, kdy fakta jsou podporována ilustrativními kazuistikami i s nastíněným průběhem a řešením, tímto dochází k propojení racionální a emoční složky, což umožňuje návštěvníkovi stránek holistický pohled na šikanu v rámci internetu. Nedostatky webu spatřuji v několika nefunkčních odkazech, které mají uživatele nasměrovat k podrobnějším informacím, jichž se bohužel nedočká. Zároveň poradenská část se jeví být v kontextu obsahu celého webu spíše upozaděná.

Stop šikaně jakožto nadační fond budí dojem především komerční, v podobě mnoha známých tváří na jejich stránkách, vyzývá návštěvníky hlavně k finanční spolupráci. Slavné osobnosti plní funkci především ve zprostředkování většího dosahu v rámci populace a na poli nespecifické prevence. Jak naplňuje výchovnou funkci ve smyslu vzdělávacích akcí není příliš zřejmé, z webu se uživatel dozví pouze fakt, že události

proběhly, jejich náplň a kvalita zůstává však neznámá vzhledem k neprezentování zpětné vazby od přítomných účastníků. Poradenskou činnost zprostředkovává web velmi pasivně, ani ji sám nenabízí, pouze odkazuje na jiné organizace a weby. Uživatelům dále nabízí přehled základních informací a kroků při řešení problematiky šikany. Některé články působí vyprázdněně a v kontextu avizovaných cílů i poměrně nesmyslně. Celková funkce webu je tedy informativní a vyšší aktivitu prokazuje fond spíše v prostředí sociálních sítí v podobě pravidelných příspěvků.

Velký nedostatek se projevuje v nezaměření obsahu na oběti. Vzhledem k faktu, že jsou velmi často projevy šikany bagatelizovány okolím, měly by alespoň webové stránky zaměřené na šikanu věnovat pozornost žákům, kteří nejsou slyšet a podpořit je v jejich aktivitě směrem k vyřešení problému. Samotné oběti se pak akorát mohou utvrdit v pocitu, že ony sami nic nevyřeší.

Zároveň je minimální prostor věnován dětem obecně, přitom právě ony by mohly posloužit jako pomocníci v řešení situace. Děti jako specifická skupina jsou na webech spíše opomíjeny, přitom se jedná právě o tuto skupinu, která je šikanou zasažena často bez jakéhokoli vědomí dospělých.

Lze tedy konstatovat, že obě webové stránky prezentují důvěryhodné informace pramenící z validních zdrojů. Oslabená je zde však poradenská složka, která není dostatečně akcentována a zároveň weby příliš nezohledňují děti, potažmo samotné oběti jakožto cílovou skupinu.

Seznam použitých informačních zdrojů

Baker, S., Sanders, M. R., & Morawska, A. (2017). Who Uses Online Parenting Support? A Cross-Sectional Survey Exploring Australian Parents' Internet Use for Parenting [Online]. *Journal Of Child And Family Studies*, 26(3), 916-927. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0608-1>

Bendl, S. (2003). *Prevence a řešení šikany ve škole*. Praha: ISV.

Enochsson, A. (2018). Teenage pupils' searching for information on the Internet In *Proceedings of ISIC, The Information Behaviour Conference, Krakow, Poland, 9-11 October: Part 2. Information Research*, 24(1), paper isic1822. Retrieved from <http://InformationR.net/ir/24-1/isic2018/isic1822.html>

Giles, D. C., & Maltby, J. (2004). The role of media figures in adolescent development: relations between autonomy, attachment, and interest in celebrities. *Personality and Individual Differences*, 36(4), 813-822. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(03\)00154-5](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00154-5)

Flaspohler, P. D., Elfstrom, J. L., Vanderzee, K. L., Sink, H. E., & Birchmeier, Z. (2009). Stand by me: The effects of peer and teacher support in mitigating the impact of bullying on quality of life. *Psychology in the Schools*, 46(7), 636-649. <https://doi.org/10.1002/pits.20404>

Horská, B., Lásková, A., & Ptáček, L. (2010). *Internet jako cesta pomoci: internetové poradenství pro pomáhající profese*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

Janošová, P., Kollerová, L., Zábrodská, K., Kressa, J., & Dědová, M. (2016). *Psychologie školní šikany*. Praha: Grada.

Khoury, L. (2014). Bullying Prevention and Intervention: Realistic Strategies for Schools [Online]. *Journal Of Lgbt Youth*, 11(2), 176-181. <https://doi.org/10.1080/19361653.2013.878859>

Kolář, M. (2011). *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál.

Lovegrove, P. J., Bellmore, A. D., Green, J. G., Jens, K., & Ostrov, J. M. (2013). "My Voice Is Not Going to Be Silent": What Can Parents Do About Children's Bullying? [Online]. *Journal Of School Violence*, 12(3), 253-267. <https://doi.org/10.1080/15388220.2013.792270>

Makulová, S. (2002). *Vyhľadavanie informácií v internete: problémy, východiská, postupy*. Bratislava: Easy Learning & Teaching.

McKnight, H., & Kacmar, C. (2006). Factors of Information Credibility for an Internet Advice Site [Online]. In *Proceedings of the 39th Annual Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS'06)* (p.113b-113b). IEEE. <https://doi.org/10.1109/HICSS.2006.181>

Minimalizace šikany [Online]. Retrieved March 25, 2021, from <http://www.minimalizacesikany.cz/>

Plantin, L., & Daneback, K. (2009). Parenthood, information and support on the internet. A literature review of research on parents and professionals online [Online]. *Bmc Family Practice*, 10(1). <https://doi.org/10.1186/1471-2296-10-34>

Postigo, S., González, R., Montoya, I., & Ordóñez, A. (2013). Propuestas teóricas en la investigación sobre acoso escolar: una revisión [Online]. *Anales De Psicología*, 29(2), 413-425. <https://doi.org/10.6018/analesps.29.2.148251>

Resnik, F., Bellmore, A., Xu, J. -M., & Zhu, X. (2016). Celebrities emerge as advocates in tweets about bullying [Online]. *Translational Issues In Psychological Science*, 2(3), 323-334. <https://doi.org/10.1037/tps0000079>

Říčan, P. (1995). *Agresivita a šikana mezi dětmi: jak dát dětem ve škole pocit bezpečí*. Praha: Portál.

Říčan, P., & Janošová, P. (2010). *Jak na šikanu*. Praha: Grada.

Sapouna, M., & Wolke, D. (2013). Resilience to bullying victimization: The role of individual, family and peer characteristics [Online]. *Child Abuse & Neglect*, 37(11), 997-1006. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2013.05.009>

Stop šikaně [Online]. Retrieved March 24, 2021, from <https://www.stop-sikane.cz/>